

--	--	--	--	--	--	--	--

Sl. No. :

100004

178(G)

(May, 2021)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 100

સૂચનાઓ :

- 1) આ પ્રશ્નપત્રમાં કુલ 60 પ્રશ્નો છે.
- 2) પ્રશ્નપત્રમાં આપેલ સૂચના પ્રમાણે ઉત્તર લખો.
- 3) પ્રશ્નની સામે અંક લખેલ છે તે ગુણ દર્શાવે છે.
- 4) નવો વિભાગ નવા પાના પર લખવો.

વિભાગ - A

(અર્થશાસ્ત્ર)

- નીચે આપેલા 1 થી 10 સુધીના હેતુલક્ષી પ્રકારના પ્રશ્નો છે. આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો જવાબ લખો. દરેક પ્રશ્નનો 1 ગુણ છે.

[10]

- 1) વસ્તુના બદલામાં વસ્તુ આપવી તેને શું કહેવાય ?
(A) વેપાર
(B) વણજ
(C) સાટા પધ્ધતિ
- 2) શાખી નાણું કોણ બહાર પાડે છે ?
(A) વેપારી બેંકો
(B) વેપારીઓ
(C) ભારત સરકાર
- 3) જો ધારણા મુજબ ભાવો વધે તો તે કુગાવો કહેવાય છે.
(A) માંગપ્રેરિત
(B) અપેક્ષિત
(C) અનપેક્ષિત

- 4) બેવડી ગણતરી ટાળવામાટે કેવી વસ્તુઓ ધ્યાનમાં લેવી પડે ?
- (A) નકામી
- (B) વારંવાર વપરાશની
- (C) અંતિમ વપરાશની
- 5) એક દેશના ચલણને બીજા દેશના ચલણમાં ફેરવી આપવાનું કાર્ય કઈ બેંકો કરે છે ?
- (A) વિનિમય બેંકો
- (B) આંતરરાષ્ટ્રીય બેંકો
- (C) ઔદ્યોગિક બેંકો
- 6) ભારતમાં એક રૂપિયાની ચલણી નોટો ઉપર ની સહી હોય છે.
- (A) રિઝર્વ બેંકના ગવર્નર
- (B) સરકારના નાણાખાતાના સેક્રેટરી
- (C) ભારતના રાષ્ટ્રપતિ
- 7) 1947 પહેલા કરાંચી અને દિલ્હી વચ્ચેનો વેપાર કેવો હતો ?
- (A) આંતરિક વેપાર
- (B) આંતરરાષ્ટ્રીય
- (C) ઔદ્યોગિક બેંકો
- 8) નાણાંનું અદ્યતન સ્વરૂપ-
- (A) ક્રેડિટ કાર્ડ
- (B) વસ્તું નાણું
- (C) ધાતું નાણું

- 9) ખેડૂતોને લાંબાગાળાની લોન આપતી સંસ્થા —
- (A) વેપારી બેંક
- (B) સહકારી મંડળી
- (C) જમીન વિકાસ બેંક
- 10) A.T.M. એટલે શું?
- (A) ઓલ ટાઈમ મની
- (B) ઓટોમેટેડ ટેલર મશીન
- (C) ઓટોમેટીક ટ્રાન્સફર મની

■ નીચે આપેલા 11 થી 15 સુધીના પ્રશ્નોના અતિ ટૂંકા જવાબ આપો.

[5]

- 11) કુગાવાનો અર્થ આપો.
- 12) સાંકેતિક નાણું એટલે શું?
- 13) અતિરિક્ત ઉપાડ એટલે શું?
- 14) રાષ્ટ્રીય આવક એટલે શું?
- 15) આંતરરાષ્ટ્રીય વેપારનો અર્થ આપો.

■ નીચે આપેલા 16 થી 22 સુધીના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો. ગમે તે છ પ્રશ્નો લખો. દરેક પ્રશ્નના 2 ગુણ છે.

[12]

- 16) વિનિમય દર એટલે શું? તેનું મહત્વ સમજાવો.
- 17) નાણાના બે કાર્યો જણાવો.
- 18) કુગાવાને દીર્ઘકાલીન ઘટના શા માટે કહેવાય છે?
- 19) કાચી રાષ્ટ્રીય પેદાશ અને ચોખ્ખી પેદાશનો ખ્યાલ સમજાવો.
- 20) નાણાના બે પ્રકાર લખો.
- 21) માથાદીઠ આવક એટલે શું? તેનું સુત્ર જણાવો.
- 22) ભૌગોલિક શ્રમ વિભાજન એટલે શું?

- નીચે આપેલા 23 અને 25 સુધીના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (ગમે તે બે)
દરેક પ્રશ્ન 4 ગુણના છે.

[8]

- 23) કુગાવાના કારણો લખો.
24) તફાવત લખો - ચાલુ થાપણો અને મુદતી થાપણો
25) કાચી રાષ્ટ્રીય આવક અને ચોખ્ખી રાષ્ટ્રીય આવક સમજાવો.

- નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ વિસ્તારથી આપો. (ગમે તે ત્રણ લખો) દરેક પ્રશ્નના 5 ગુણ છે.

[15]

- 26) નાણાંનો અર્થ આપી તેના પ્રકાર સમજાવો.
27) વેપારી બેંકના કાર્યો લખો.
28) કુગાવાનો અર્થ આપી પ્રકાર જણાવો.
29) રાષ્ટ્રીય આવકનો વર્તુળાકાર પ્રવાહ સમજાવો.
30) સંરક્ષણ નીતિ એટલે શું? તેના સાધનો જણાવી સમજ આપો.

વિભાગ - B

(વાણિજ્ય સંચાલન)

- નીચે આપેલા 30 થી 40 સુધીના આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો જવાબ પસંદ કરી લખો.
દરેક પ્રશ્નનો 1 ગુણ છે.

[10]

- 31) સંચાલન આધુનિક યુગમાં તરીકે વિકસતું જાય છે.
(A) કળા
(B) વિજ્ઞાન
(C) વ્યવસાય
- 32) દોરવણી આપનાર વ્યક્તિને શું કહેવાય છે ?
(A) નેતા
(B) ફોરમેન
(C) સુપરવાઈઝર

- 33) એકમના ધ્યેયની સિધ્ધ માટે શું અનિવાર્ય છે ?
 (A) સંચાલન
 (B) આયોજન
 (C) વ્યવસ્થાતંત્ર
- 34) અવિકસિત દેશમાં કયું મહત્વનું તત્વ ખૂટે છે ?
 (A) નાણું
 (B) માનવશ્રમ
 (C) કાર્યક્ષમ સંચાલન
- 35) આયોજન, પ્રબંધ, દોરવણી અંકુશ વગેરે કાર્યોના સમૂહને શું કહેવાય ?
 (A) સંચાલન
 (B) સમિતિ
 (C) વ્યવસ્થાતંત્ર
- 36) સંચાલન એ ધંધાનું મગજ છે તો વ્યવસ્થાતંત્ર એ તેનું શું છે ?
 (A) હૃદય
 (B) શારીરિક માળખું
 (C) રૂધિર
- 37) કર્મચારીને એક સ્થળેથી બીજા સ્થળે બસેડવા માં આવે તેને શું કહેવાય ?
 (A) બઢતી
 (B) બદલી
 (C) પસંદગી
- 38) માહિતી પ્રેષણ એ કેટલા માર્ગી પ્રક્રિયા છે ?
 (A) એકમાર્ગી
 (B) દ્વિમાર્ગી
 (C) બહુમાર્ગી

39) હેતુની દષ્ટિએ માહિતી પ્રેષણ (અહેવાલ) ના કેટલા પ્રકાર છે ?

(A) એક

(B) બે

(C) ત્રણ

40) મધ્ય સપાટી સંચાલનમાં કોણ સમાવેશ થાય છે ?

(A) સંચાલન મંડળ

(B) નિષ્ણાતો

(C) જોબરો

■ નીચે આપેલા 41 થી 45 સુધીના પ્રશ્નોના અતિ ટૂંકમાં જવાબ આપો. દરેક પ્રશ્નનો 1 ગુણ છે.

[5]

41) ઉચ્ચ સપાટીના કર્મચારીઓ જણાવો.

42) આંતરિક પ્રાપ્તિસ્થાન એટલે શું ?

43) બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સ એટલે શું ?

44) કાર્યશીલ સંચાલન એટલે શું ?

45) બદલીનો અર્થ આપો.

■ નીચે આપેલા 46 થી 52 સુધીના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો. દરેક પ્રશ્નના 2 ગુણ છે. (ગમે તે છ પ્રશ્નો લખો)

[12]

46) ભરતીના સંજોગો જણાવો.

47) સંચાલનના બે લક્ષણો લખો.

48) માહિતી પ્રેષણના હેતુઓ જણાવો.

49) સંચાલન સાર્વત્રિક છે, સમજાવો.

- 50) માહિતી પ્રેષણના લક્ષણો જણાવો.
- 51) કર્મચારી વૈજ્ઞાનિક પસંદગીની વિધિ સમજાવો.
- 52) વહીવટ એટલે શું ? સમજાવો.

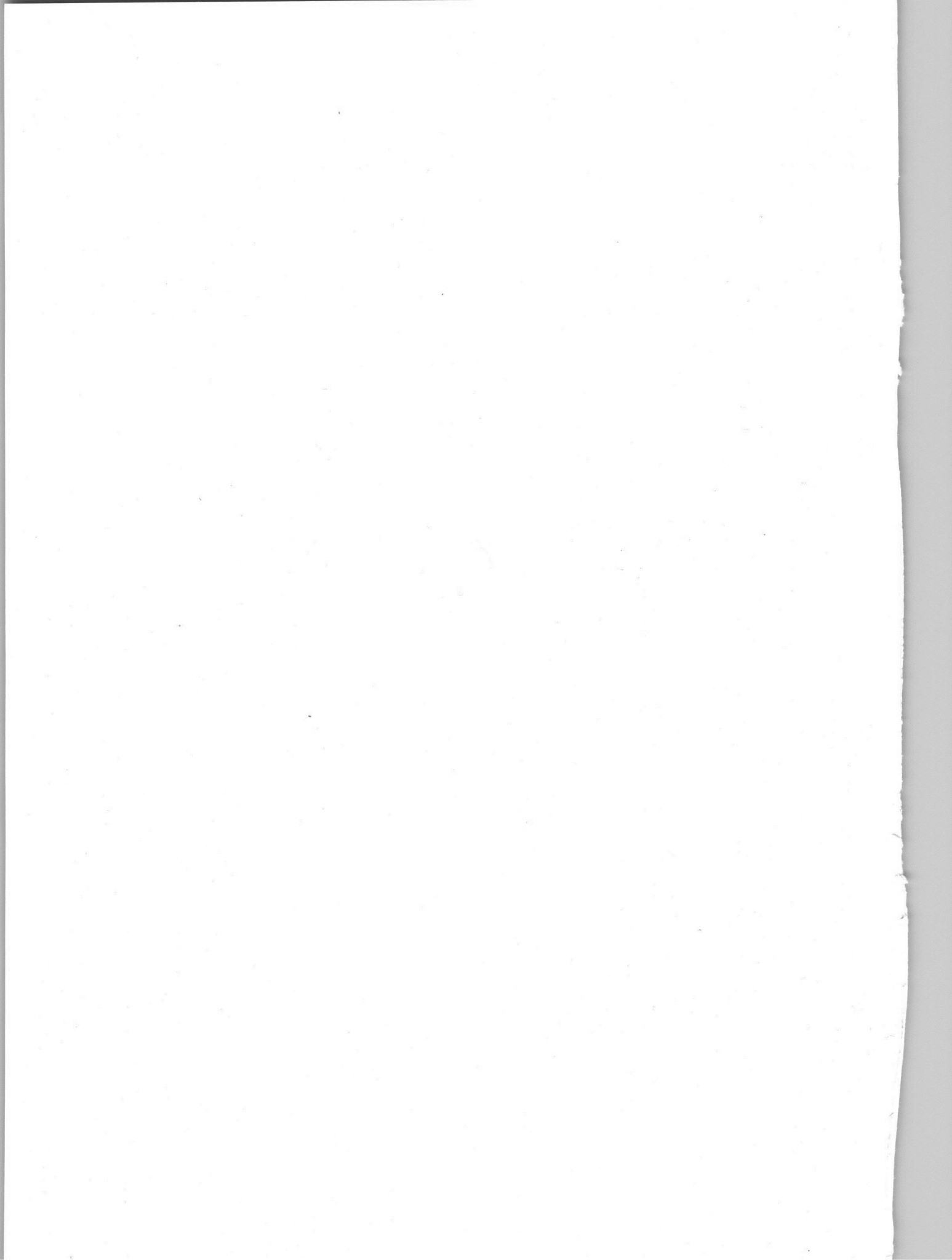
■ પ્રશ્નક્રમાંક 53 થી 55 ટૂંકનોંધ લખો. દરેક પ્રશ્નના 4 ગુણ છે. (ગમે તે બે લખો) [8]

- 53) વેસ્ટીબુલ તાલીમ.
- 54) આદર્શ વ્યવસ્થાતંત્રના લક્ષણો.
- 55) મધ્ય સપાટીના કાર્યો.

■ નીચે આપેલા 56 થી 60 સુધીના પ્રશ્નોના વિસ્તારપૂર્વક જવાબ લખો. દરેક પ્રશ્નના 5 ગુણ છે. (ગમે તે ત્રણ લખો) [15]

- 56) સંચાલનના કાર્યો સમજાવો.
- 57) વ્યવસ્થાતંત્રનો અર્થ આપી તેની ખામીઓ જણાવો.
- 58) કર્મચારીના પ્રાપ્તિ સ્થાનો જણાવો.
- 59) સંચાલનની સપાટીઓ જણાવી ઉચ્ચ સપાટીના કાર્યો લખો.
- 60) માહિતી પ્રેષણ એટલે શું ? તેની પ્રક્રિયા લખો.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Sl. No. : 100134

156(GHE)

(May, 2021)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 100

સૂચનાઓ :

- 1) આ પ્રશ્નપત્રમાં કુલ પાંચ વિભાગ અને 60 પ્રશ્નો છે.
- 2) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
- 3) પ્રશ્નની સામે લખેલ અંક ગુણ દર્શાવે છે.
- 4) પ્રશ્નની સૂચના પ્રમાણે જવાબ લખવા.
- 5) નવો વિભાગ નવા પાના પર લખવો.

વિભાગ - A

- નીચે આપેલા 1 થી 15 પ્રશ્નો બહુવિકલ્પ પ્રકારના છે. સાચો વિકલ્પ શોધીને લખો.
દરેકનો 1 ગુણ છે. [15]

- 1) ગરીબીની વિષયકમાં નીચેના પૈકી એકનો સમાવેશ થતો નથી.
(A) રોકાણ પર અસરાકારક વળતર (B) ઓછી બચત
(C) ઓછી આવક
- 2) પ્રાથમિક યોજનાકીય અહેવાલ કેવું માહિતીપત્રક છે ?
(A) વિગતવારનું માહિતી પત્રક છે. (B) સાદુ અને નાનું માહિતી પત્રક છે.
(C) નમૂનાનું માહિતી પત્રક છે.
- 3) કયા યોજનાકીય અહેવાલમાં તારણોની વિશ્વસનિયતા વધુ હોય છે ?
(A) પ્રાથમિક યોજનાકીય અહેવાલ (B) વાર્ષિક યોજનાકીય અહેવાલ
(C) વિસ્તૃત યોજનાકીય અહેવાલ
- 4) સર્વેક્ષણ કે મૂળ સ્ત્રોતમાંથી એકત્રિત કરેલ માહિતી કેવી ગણાય ?
(A) મુખ્ય માહિતી (B) રોજિંદી માહિતી
(C) ગૌણ માહિતી
- 5) દસ્તાવેજના સ્વરૂપમાં પહેલેથી નોંધાયેલી માહિતી કેવી ગણાય ?
(A) હેતુલક્ષી માહિતી (B) ગૌણ માહિતી
(C) મુખ્ય માહિતી

- 6) નીચેનામાંથી કોઈ એકનો કાર્યશીલ મૂડીમાં સમાવેશ થતો નથી ?
 (A) રોકડ (B) દેવાદારો
 (C) વાહન
- 7) ભારતમાં સહકારી સંસ્થા “કો-ઓપરેટીવ સોસાયટીઝ” - એક્ટ કયા વર્ષમાં અમલમાં આવ્યો છે ?
 (A) 1904 (B) 1947
 (C) 1956
- 8) વેચાણવેરો એ કયા પ્રકારનો વેરો છે ?
 (A) પ્રત્યેક્ષ વેરો (B) પરોક્ષ વેરો
 (C) અન્ય વેરો
- 9) કિંમત નિર્ણયમાં મુખ્ય બે અભિગમો કયા છે ?
 (A) નફા આધારિત અને બજાર આધારિત
 (B) જાહેરાત આધારિત અને વેચાણ આધારિત
 (C) ખર્ચ આધારિત અને બજાર આધારિત
- 10) ઔદ્યોગિક એકમની પ્રગતિ માટે શું આવશ્યક છે ?
 (A) નવીનીકરણ (B) વેચાણ
 (C) જાહેરાત
- 11) વાટઘાટ શરૂઆત કરતાં પહેલાંની તૈયારીનો તબક્કો કયો છે ?
 (A) વાટાઘાટનો તબક્કો (B) પ્રારંભિક તબક્કો
 (C) અમલીકરણનો તબક્કો
- 12) સમતૂટ બિંદુ એટલે એવી ઉત્પાદન ક્ષમતા જ્યાં
 (A) ખરીદ અને વેચાણ સરખા થાય. (B) વેચાણ અને નફો સરખો થાય.
 (C) નહિ નફો કે નહિ નુકશાનની સ્થિતિ.
- 13) સંચાલનનું પ્રથમ પગથિયું કયું છે ?
 (A) આયોજન (B) બજેટ
 (C) નિર્ણય
- 14) હાલમાં ઈન્ટરનેટ જોડાણ અને વાયરલેસ પદ્ધતિ વિકસાવવામાં કાર્યરત “કેડસીસ ટેકનોલોજીસ” એકમના સ્થાપક કોણ છે ?
 (A) શ્રી આર. એસ. ખડવાલિયા (B) શ્રી એન. સી. વી. રંગાચાર્ય
 (C) શ્રી કેયુર શારદા

- 15) રાજ્યની બહારથી માલ ખરીદવામાં આવે ત્યારે કયો વેરો લાગુ પડે છે ?
 (A) આબકારી વેરો (B) આવક વેરો
 (C) કેન્દ્રિય વેચાણ વેરો

વિભાગ - B

- નીચે આપેલા 16 થી 30 સુધીના પ્રશ્નોના જવાબો એક વિધાનમાં લખો. દરેક પ્રશ્નનો 1 ગુણ છે. [15]

- 16) ઉદ્યોગ સાહસિકોની વૃદ્ધિ સાથે શાની વૃદ્ધિ થાય છે ?
 17) માંગ અને પુરવઠા વચ્ચેનો સંબંધ સમજાવો.
 18) રોજબરોજનો ખર્ચ કરવા માટે જરૂરી નાણાકીય જરૂરિયાતને કઈ મૂડી કહેવાય ?
 19) નાણાકીય સાધનના બે સ્ત્રોતો કયા છે ?
 20) કરવેરા લગતા નિયમોને કયા ત્રણ વર્ગમાં વહેંચી શકાય છે ?
 21) કરાર અને સમજૂતી વચ્ચે કેવો સંબંધ છે ?
 22) જાહેર કંપનીમાં વધુમાં વધુ કેટલા સભ્યો હોય છે ?
 23) વાટાઘાટમાં બંને પક્ષો કેવું વલણ ધરાવતા હોવા જોઈએ ?
 24) આબકારી જકાત કયા માલ પર લાગુ પડે છે ?
 25) 'ઘસારો' સંજ્ઞા સમજાવો.
 26) શ્રી કરશનભાઈ પટેલ એ કયા શુપના સર્વેસર્વા છે ?
 27) કરદાતા એટલે શું ?
 28) અસરકારક સંચાલનની પૂર્વ શરત કઈ છે ?
 29) માનવ સંશોધનનો ઈષ્ટ ઉપયોગ એટલે શું ?
 30) સર્જનશીલતા અને નવીનીકરણ વચ્ચે શો સંબંધ છે ?

વિભાગ - C

- નીચે આપેલા 31 થી 42 પ્રશ્નોના સંક્ષિપ્ત જવાબ લખો. દરેકના 2 ગુણ છે. (ગમે તે 10) [20]

- 31) ધંધાની સ્થાપના માટે કઈ કઈ પ્રવૃત્તિઓ કરવી પડે છે ?
 32) નાણાકીય શક્યતા એટલે શું ?
 33) કાર્યશીલ મૂડી એટલે શું ?
 34) વેલ્યુ એડેડ ટેક્સ (VAT) એટલે શું ?
 35) આકારણીનું વર્ષ એટલે શું ?
 36) ખાનગી કંપનીને કયા નિયંત્રણ લાગુ પડે છે ?
 37) લઘુ ઔદ્યોગિક એકમની વ્યાખ્યા આપો.
 38) રેન્ડમ સેમ્પલ એટલે શું ?

- 39) આનુષંગિક આવશ્યક સેવાઓ કઈ કઈ છે ? તે જણાવો.
- 40) પુરવઠાનું પૂર્વાનુમાન એટલે શું ?
- 41) વ્યક્તિગત માલિકીનો અર્થ જણાવો.
- 42) શ્રી એન. એસ. ખડવાલિયા કઈ રીતે સફળ ઉદ્યોગ સાહસિક બન્યા ?

વિભાગ - D

- નીચે આપેલા 43 થી 54 સુધીના લઘુ પ્રશ્નો છે. માગ્યા મુજબના જવાબ લખો. દરેક પ્રશ્નના 3 ગુણ છે. (ગમે તે 10)

[30]

- 43) નાના એકમની સફળતાના ચાર આધાર જણાવો.
- 44) સ્થાયી મૂડી અને કાર્યકારી મૂડી વચ્ચેનો તફાવત સ્પષ્ટ કરો.
- 45) બજાર શક્યતા એટલે શું ? તેનાં મહત્વનાં અંગો દર્શાવો ?
- 46) માહિતી એકત્રિકરણના સંભવિત અવરોધો દર્શાવો ?
- 47) ઉત્પાદન પૂર્વેના કયા કયા ખર્ચાઓ હોય છે ?
- 48) લઘુ ઉદ્યોગના વિકાસ માટે સરકાર દ્વારા કેવા પ્રોત્સાહન અપાય છે ?
- 49) કારખાનાનો કાયદો (1948) ની મુખ્ય જોગવાઈઓ જણાવો.
- 50) ઉત્પાદન સંચાલનની મુખ્ય બાબતો કઈ છે ?
- 51) સર્જનશીલ વ્યક્તિમાં કયા માનસિક અવરોધો જોવા મળે છે ?
- 52) કેયુર શારદાના ઉદ્યોગ સાહસિક તરીકે ધંધાના વિકાસના તબક્કા જણાવો.
- 53) ઉદ્યોગ સાહસિકતાના તાલીમના તરફેણના પાસાની ચર્ચા કરો ?
- 54) આબકારી જકાત અને વેચાણવેરા વચ્ચેનો તફાવત સમજાવો.

વિભાગ - E

- નીચે આપેલા 55 થી 60 નિબંધ પ્રકારના પ્રશ્નો છે. દરેક પ્રશ્નના 5 ગુણ છે. (ગમે તે 4)

[20]

- 55) પ્રાથમિક યોજનાકીય અહેવાલ તૈયાર કરવાના લાભ જણાવો.
- 56) ઔદ્યોગિક એકમના પ્રકાર જણાવી, કોઈપણ એક પ્રકારની સમજૂતી આપો.
- 57) ભાગીદારી પેઢીનો અર્થ આપી, તેના પ્રકાર સમજાવો.
- 58) બજાર સર્વેક્ષણ માટે પ્રશ્નાવલિ કઈ રીતે તૈયાર કરી શકાય ?
- 59) ઉત્પાદન સંચાલનની મુખ્ય બાબતોની ચર્ચા કરો.
- 60) માલ સામાનની યોગ્ય પ્રાપ્તિ એટલે શું ? વિગતવાર સમજાવો.

Seat No.:

--	--	--	--	--	--	--	--

Sl. No. :

156(H)

(May, 2021)

Time : 3 Hours

[Maximum Marks : 100

सूचनाएँ :

- 1) इस प्रश्नपत्र में 5 विभाग व 60 प्रश्न दिए गए हैं।
- 2) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं। विकल्प आंतरिक हैं।
- 3) प्रश्नों के उत्तर सूचना के अनुसार ही दीजिए।
- 4) दाहिनी ओर के अंक प्रश्नों के पूर्ण गुण दर्शाते हैं।
- 5) नए विभाग की शुरुआत नए पृष्ठ से कीजिए।

विभाग - A

■ निम्नलिखित 1 से 15 तक के प्रश्न हेतुलक्षी हैं। दिए गए विकल्पों (A, B, C) में से सही उत्तर लिखिए। प्रत्येक प्रश्न के लिए 1 अंक है :

[15]

- 1) गरीबी के विषयक में निम्न में से एक का समावेश नहीं किया जाता-
(A) विनियोग पर असर कारक प्रतिफल
(B) कम बचत
(C) कम आय
- 2) प्राथमिक योजना संबंधी प्रतिवेदन क्या है?
(A) विवरणयुक्त सूचनापत्रक
(B) सरल और संक्षिप्त सूचनापत्रक
(C) नमूने का सूचनापत्रक
- 3) किस योजनाकीय प्रतिवेदन से नियमों की विश्वसनीयता अधिक होती है?
(A) प्राथमिक योजनाकीय प्रतिवेदन
(B) वार्षिक योजनाकीय प्रतिवेदन
(C) विस्तृत योजनाकीय प्रतिवेदन

- 4) सर्वेक्षण या मूल स्रोत से एकत्रित की गई सूचना कैसी मानी जाती है?
- (A) मुख्य सूचना
(B) दैनिक सूचना
(C) गौण सूचना
- 5) दस्तावेज के रूप में पहले से लिखित सूचना क्या कही जाएगी?
- (A) उद्देश्यपरक सूचना
(B) गौण सूचना
(C) मुख्य सूचना
- 6) निम्नलिखित में से किसका कार्यशील पूँजी में समावेश नहीं होता?
- (A) नगद
(B) देनदार
(C) वाहन
- 7) भारत में सहकारी संस्थाओं के लिए 'को-ऑपरेटिव सोसायटीज एक्ट' किस वर्ष में लागू हुआ?
- (A) 1904
(B) 1947
(C) 1956
- 8) बिक्री का यह किस प्रकार का 'कर' है?
- (A) प्रत्यक्ष कर
(B) परोक्ष कर
(C) अन्य कर
- 9) मूल्य निर्णय के मुख्य दो मत कौन-से हैं?
- (A) मुनाफा आधारित और बाजार आधारित
(B) विज्ञापन आधारित और बिक्री आधारित
(C) खर्च आधारित और बाजार आधारित

- 10) औद्योगिक इकाई की प्रगति के लिए क्या आवश्यक है?
- (A) नवीनीकरण
(B) बिक्री
(C) विज्ञापन
- 11) वार्ता-विमर्श करने से पहले की तैयारी का चरण कौन-सा है?
- (A) चर्चा का चरण
(B) प्रारंभिक चरण
(C) अमलीकरण का चरण
- 12) समतूट बिन्दु अर्थात् ऐसी उत्पादन क्षमता जहाँ....
- (A) क्रय एवं विक्रय समान होता है।
(B) विक्रय एवं लाभ समान होता है।
(C) न तो लाभ न तो नुकसान की स्थिति।
- 13) संचालन का प्रथम सोपान क्या हैं?
- (A) आयोजन
(B) बजट
(C) निर्णय
- 14) वर्तमान में इन्टरनेट जुड़ाव और वायरलेस पद्धति के विकास में कार्यरत 'केडसीस टेक्नोलोजीस' इकाई के मालिक कौन हैं?
- (A) श्री आर. एस. खडवालिया
(B) श्री एन. सी. वी. रंगाचार्य
(C) श्री केयूर शारदा
- 15) राज्य के बाहर से माल खरीदते समय कौन-सा कर लागू होता है?
- (A) आबकारी कर
(B) आयकर
(C) केंद्रीय बिक्रीकर

विभाग - B

- निम्नलिखित 16 से 30 प्रश्नों के उत्तर एक ही विधान में दीजिए। प्रत्येक प्रश्न के लिए 1 अंक है :

[15]

- 16) उद्योग साहसिकों की वृद्धि होने से किसकी वृद्धि होती है?
- 17) माँग एवं पूर्ति के बीच संबंध समझाइए।
- 18) दिन-प्रतिदिन खर्च करते हुए अपेक्षित पूँजी की आवश्यकता को कौन-सी पूँजी कहा जाएगा?
- 19) वित्तीय साधनों के दो स्रोत कौन-से हैं?
- 20) आयकर संबंधी नियमों को किन तीन वर्गों में विभाजित किया जा सकता है?
- 21) करार एवं समझौता के बीच कैसा संबंध है?
- 22) पब्लिक कंपनी में अधिक-से-अधिक कितने सदस्य हो सकते हैं?
- 23) बातचीत में दोनों पक्षों को कैसा रूख अपनाना चाहिए?
- 24) आबकारी कर किस माल पर लागू होता है?
- 25) घिसाई का अर्थ बताइए।
- 26) करसन भाई पटेल किस गुप का सर्वेसर्वा है?
- 27) करदाता किसे कहते हैं?
- 28) परिणामकारक संचालन की पूर्व शर्त क्या है?
- 29) मानव संसाधन का ईष्ट उपयोग अर्थात् क्या?
- 30) सर्जनशीलता एवं नवीनीकरण के बीच क्या संबंध है?

विभाग - C

- निम्नलिखित 31 से 42 तक के प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में दीजिए। प्रत्येक प्रश्न के लिए 2 अंक हैं : (कोई भी 10)

[20]

- 31) व्यवसाय की स्थापना हेतु कौन-कौन सी प्रवृत्तियाँ करनी पड़ती हैं?
- 32) वित्तीय शक्यता अर्थात् क्या?
- 33) कार्यशील पूँजी किसे कहते हैं?

- 34) वेल्यू एडेड टैक्स (VAT) किसे कहते हैं?
- 35) कर निर्धारण वर्ष का क्या अर्थ है?
- 36) निजी कम्पनी को क्या नियंत्रण लागू करना पड़ता है?
- 37) लघु औद्योगिक इकाई की परिभाषा दीजिए।
- 38) रेन्डम सेम्पल किसे कहते हैं?
- 39) आनुषंगिक आवश्यक सेवाएँ कौन-कौन सी हैं? बताइए।
- 40) पूर्ति का पूर्वानुमान किसे कहते हैं?
- 41) व्यक्तिगत मालिकी किसे कहते हैं?
- 42) एन. एस. खंडेलवालिया किस प्रकार सफल उद्योग साहसिक बने?

विभाग - D

- निम्नलिखित 43 से 54 तक के प्रश्नों के उत्तर निर्देशानुसार दीजिए।
प्रत्येक प्रश्न के लिए 3 अंक हैं : (कोई भी 10)

[30]

- 43) लघु इकाई की सफलता के चार आधार बताइए।
- 44) स्थायी पूँजी एवं कार्यशील पूँजी के बीच अंतर स्पष्ट कीजिए।
- 45) बाजार की संभावना अर्थात् क्या? उसके महत्त्व के अंगों को बताइए।
- 46) सूचना के एकत्रिकरण के संभावित अवरोध बताइए।
- 47) उत्पादन के पूर्व कौन-कौन से खर्चे होते हैं?
- 48) लघु उद्योग के विकास के लिए सरकार द्वारा किस प्रकार का प्रोत्साहन दिया जाता है?
- 49) कारखाने के नियम (1948) की मुख्य जोगवाई बताइए।
- 50) उत्पादन संचालन के मुख्य घटक कौन-से हैं?
- 51) सर्जनात्मक व्यक्ति में कौन-सा मानसिक अवरोध देखने को मिलता है?
- 52) केयूर शारदा का उद्योग साहसिक तरीके-धंधा का विकास के स्तर बताइए।
- 53) उद्योग साहसिकता के प्रशिक्षण के पक्ष को समझाइए।
- 54) आबकारी कर और बिक्री कर के बीच का भेद समझाइए।

विभाग - E

- निम्नलिखित 55 से 60 तक के प्रश्न निबंध प्रकार के हैं। प्रत्येक प्रश्न के लिए 5 अंक हैं : (कोई भी 4)

[20]

- 55) प्राथमिक योजना संबंधी प्रतिवेदन तैयार करने के लाभ बताइए।
- 56) औद्योगिक इकाई के प्रकार बताकर किसी एक को समझाइए।
- 57) भागीदारी पेढी का अर्थ देकर भागीदारी के प्रकारों को समझाइए।
- 58) बाजार सर्वेक्षण के लिए प्रश्नावली किस प्रकार तैयार की जाती है?
- 59) उत्पादन संचालन (प्रबंधन) की मुख्य बातों की चर्चा कीजिए।
- 60) माल सामान की योग्य प्राप्ति किसे कहते हैं? विस्तार से समझाइए।

Seat No.:

--	--	--	--	--	--	--	--

Sl. No. :

156(E)

(May, 2021)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 100

Instructions :

- 1) This question paper contains 5 sections and total 60 questions.
- 2) All questions are compulsory.
- 3) Answer according to instructions of the questions.
- 4) Start a new section on a new page.
- 5) Figures at the right side indicate full marks of the questions.

SECTION - A

- Questions from 1 to 15 are multiple choice type questions.
Select and write the correct answer from the given options
A, B, C. Each question carries 1 mark: [15]

- 1) Which is not considered in the vicious circle of poverty?
(A) Effective returns on investment
(B) Low Savings
(C) Low Income
- 2) What kind of register is PPR?
(A) Detailed information register
(B) Simple and short information register
(C) Sample information register
- 3) Which project report contains more reliable results?
(A) Preliminary project report
(B) Annual project report
(C) Detailed project report

- 4) How would you attribute the information gathered through either survey or from the primary source of information?
- (A) Primary information
 - (B) Routine information
 - (C) Secondary information
- 5) What is the information called which is enlisted in the beginning in the form of a document?
- (A) Objective intensive information
 - (B) Secondary information
 - (C) Main information
- 6) Which one is not considered in working capital?
- (A) Cash
 - (B) Debtors
 - (C) Vehicle
- 7) In which year did the 'Co-Operative Societies Act' come in force in India?
- (A) 1904
 - (B) 1947
 - (C) 1956
- 8) Sales tax is a – :
- (A) Direct tax
 - (B) Indirect tax
 - (C) Other tax
- 9) Which are the two main approaches of price decision?
- (A) Profit based and market based approach
 - (B) Advertisement based and sales based approach
 - (C) Expense based and market based approach

- 10) What is necessary for the development of an industrial unit?
(A) Innovation
(B) Sales
(C) Advertisement
- 11) Which is the initial phase before negotiation?
(A) Negotiation Phase
(B) Preparation Phase
(C) Implementation Phase
- 12) Break-even point is a point where production capacity—
(A) Purchase and sales are equal
(B) Sales and profit are equal
(C) A situation in which no profit and no loss.
- 13) What is the first step of management?
(A) Planning
(B) Budget
(C) Decision
- 14) Who is the owner of 'Cadsis Technologies' unit that is concerned with the development of internet and wireless method?
(A) Shri R. S. Khadwalia
(B) Shri N. C. V. Rangacharya
(C) Shri Keyur Sharda
- 15) Which tax is levied on the goods that are purchased from out of the state?
(A) Excise duty
(B) Income tax
(C) Central sales tax

SECTION - B

■ Answer the questions from 16 to 30 in one sentence each.

Each question carries 1 mark :

[15]

- 16) What increases with the increase of entrepreneurship?
- 17) Explain the relation between Demand and Supply.
- 18) What is the capital called which is necessary for daily expenses?
- 19) What are the two sources of monetary instruments?
- 20) In which three groups, the rules related to income tax can be divided?
- 21) What is the relation between contract and MOU?
- 22) What is the maximum number of members in a public company?
- 23) What kind of attitude should both the parties have while negotiation?
- 24) Excise duty is levied on which goods?
- 25) Explain the Depreciation.
- 26) Give the name of the group in which Shri Karsanbhai Patel is founder.
- 27) What is meant by tax payer?
- 28) What is the precondition of an effective management?
- 29) What is the optimum use of human capital?
- 30) What is the relation between creativity and innovation?

SECTION - C

- Answer the questions from 31 to 42 in short. They carry 2 marks each (Any 10):

[20]

- 31) Which activities are to be performed for establishing a business?
- 32) What are monetary possibilities?
- 33) What is working capital?
- 34) What does value added tax mean?
- 35) What is tax determination year?
- 36) Explain the regulation for private company.
- 37) Give definition of Small Scale Industry.
- 38) What is a random sample?
- 39) What is necessary service?
- 40) What is meant by supply estimation?
- 41) Give the definition of sole proprietorship.
- 42) How N. S. Khandelvaliya became a successful entrepreneur?

SECTION - D

- Answer the following questions according to instructions from 43 to 54. Each question carries 3 marks. (Any 10):

[30]

- 43) Explain the four local support of the success of a small unit.
- 44) Give the difference between fixed capital and working capital.
- 45) What is market possibility? Explain its main elements.
- 46) Explain the possible problems of Data Collection.

- 47) What is the cost before actual production?
- 48) What are the supports provided by the Government for promotion of Small Scale Industry?
- 49) Explain the main elements of factory Act-1948.
- 50) What are the main aspects of production management?
- 51) What are the mental hurdles do creative people have?
- 52) Show the stages of business development of Keyur Sharda as an entrepreneur.
- 53) Discuss the aspects favouring training for entrepreneurs.
- 54) Differentiate between excise duty and sales tax.

SECTION - E

- Questions from 55 to 60 are essay type questions. Each question carries 5 marks (Any 4):

[20]

- 55) State the advantages of preparing preliminary project report.
- 56) State the different types of industrial unit and explain any one of them in detail.
- 57) Explain partnership firm. Give its various types.
- 58) How can we prepare questionnaire for market survey?
- 59) Discuss the main matters of production management.
- 60) What is meant by proper receiving of the goods? Explain in detail.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Sl. No. : 101578

046(GHE)

(May, 2021)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 100

સૂચનાઓ :

- 1) આ પ્રશ્નપત્રમાં કુલ પાંચ વિભાગ છે.
- 2) પ્રશ્નની સામે લખેલ અંક ગુણ દર્શાવે છે.
- 3) પ્રશ્નની સૂચના પ્રમાણે જવાબ લખો.
- 4) નવો વિભાગ નવા પાના પર લખવો.

વિભાગ - A

- નીચે આપેલા પ્રશ્ન 1 થી 15 ક્રમાંક હેતુલક્ષી પ્રકારના પ્રશ્નો છે. આપેલા ચાર વિકલ્પ (A, B, C, D) પૈકી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ લખો. દરેકનો 1 ગુણ છે. [15]

- 1) પ્રવૃત્તિની દૃષ્ટિએ સંચાલન કેવી પ્રવૃત્તિ છે ?
 - (A) સર્વવ્યાપી
 - (B) બિન કાર્યક્ષમ
 - (C) ધ્યેય નિર્ધારણ
 - (D) પારદર્શક
- 2) તળ સપાટીને બીજા કયા નામે ઓળખવામાં આવે છે ?
 - (A) કાર્યકારી સપાટી
 - (B) કર્મચારી સપાટી
 - (C) નીતિ વિષયક સપાટી
 - (D) અધિકારીઓની સપાટી

- 3) સંચાલનના સિદ્ધાંતો એટલે શું ?
- (A) અનુભવનો નીચોડ છે.
(B) સંચાલકો નક્કી કરે છે.
(C) પ્રયોગોથી નક્કી થાય છે.
(D) મેનેજરો નક્કી કરે છે.
- 4) આયોજનનું કાર્ય એટલે શું ?
- (A) રોજબરોજનું કાર્ય
(B) નિશ્ચિત કાર્ય
(C) પસંદગીનું કાર્ય
(D) મુશ્કેલ કાર્ય
- 5) સફળ આયોજન માટેની પૂર્વશરત કઈ છે ?
- (A) સમયની લાંબી મુદત
(B) સમયની ઓછી મુદત
(C) વ્યવસ્થાતંત્ર
(D) પરિવર્તનશીલતા
- 6) નીચેનામાંથી કયા વ્યવસ્થાતંત્રમાં વિભાગ કરતા કાર્યને વધુ મહત્ત્વ આપવામાં આવે છે ?
- (A) રૈખિક
(B) કાર્યાનુસાર
(C) અવૈધિક
(D) શ્રેણિક

- 7) નીચેનામાંથી શું સોપી શકાતું નથી ?
- (A) સત્તા
(B) જવાબદારી
(C) ઉત્તરદાયિત્વ
(D) કાર્ય
- 8) બિન સંચાલકીય કર્મચારીઓની પસંદગીની પ્રક્રિયા કેવી છે ?
- (A) મુશ્કેલ છે.
(B) ટૂંકી અને સરળ છે.
(C) ખર્ચાળ છે.
(D) લાંબી અને વિશિષ્ટ છે.
- 9) ભરતી પછીનું બીજું કાર્ય કયું છે.
- (A) બઢતી આપવી
(B) પસંદગી કરવી
(C) તાલીમ આપવી
(D) બદલી કરવી
- 10) દોરવણીની જરૂર કઈ સપાટીએ હોય છે ?
- (A) તળ
(B) મધ્ય
(C) ઉચ્ચ
(D) દરેક સપાટીએ
- 11) અંકુશ એ કેવી પ્રક્રિયા નથી ?
- (A) સતત
(B) આંતરિક
(C) જડ
(D) ગતિશીલ

12) સંપત્તિના મહત્તમીકરણનો હેતુ બીજા કયા નામે ઓળખાય છે ?

- (A) સામાજિક કલ્યાણ
- (B) મૂડી રોકાણ
- (C) ચોખ્ખુ વર્તમાન મૂલ્ય
- (D) ઇક્વિટી પરનો વેપાર

13) ડિપોઝીટરી ધારો કયા વર્ષે અમલમાં આવ્યો ?

- (A) 1991
- (B) 1992
- (C) 1995
- (D) 1996

14) બજારી વિભાવનામાં કોણ કેન્દ્ર સ્થાને હોય છે ?

- (A) પેદાશ
- (B) ઉત્પાદન
- (C) ગ્રાહક
- (D) નફો

15) નીચેનામાંથી કયું કાર્ય બજારીય સંચાલકનું છે ?

- (A) માલ વપરાશ યોગ્ય બનાવવો
- (B) માલનો સંગ્રહ કરવો
- (C) બજાર વિભાજન
- (D) વેચાણ

વિભાગ - B

- નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 16 થી 30 સુધીના પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં જવાબ આપો.
દરેકનો 1 ગુણ છે.

[15]

- 16) સંચાલન એટલે શું ?
- 17) યંત્રોની ગોઠવણી અને સમારકામને લગતા કાર્યો સંચાલનની કઈ સપાટીએ થાય છે ?
- 18) M.B.A.નું વિસ્તૃત રૂપ લખો.
- 19) સમય નિરીક્ષણ એટલે શું ?
- 20) અંદાજપત્રના પ્રકારો જણાવો.
- 21) વ્યવસ્થાતંત્ર એટલે શું ?
- 22) ઉત્તરદાયિત્વ કોને કહેવાય ?
- 23) કર્મચારીઓની પસંદગી માટે લેવાતી કસોટીઓના નામ જણાવો.
- 24) પસંદગી પ્રક્રિયાનો આધાર જણાવો.
- 25) નફા ભાગ એટલે શું ?
- 26) આયોજનને સંચાલનના કયા કાર્ય સાથે ગાઢ સંબંધ છે ?
- 27) શેરહોલ્ડરોને ડિવિડન્ડ કયા સ્વરૂપે ચૂકવી શકાય ?
- 28) કઈ જમીનગીરી બહાર પાડવાનો ખર્ચ પ્રમાણમાં ઓછો આવે છે ?
- 29) વેચાણ વૃદ્ધિ એટલે શું ?
- 30) બ્રાન્ડિંગ એટલે શું ?

વિભાગ - C

- નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 31 થી 47 સુધીના કોઈપણ 13 પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ લખો.
દરેકના 2 ગુણ છે.

[26]

- 31) સંકલનનો અર્થ આપો.
- 32) સંચાલનની ઉચ્ચ સપાટીએ કોનો સમાવેશ થાય છે ?
- 33) કિંમત અંગેના નિર્ણયોમાં કઈ કઈ બાબતોનો સમાવેશ થાય છે ?
- 34) વૈજ્ઞાનિક સંચાલનનો અર્થ આપો.
- 35) ગૌણ યોજના કોને કહેવાય ?
- 36) નીતિ એટલે શું ?
- 37) વૈધિક અને અવૈધિક વ્યવસ્થાતંત્રનો અર્થ આપો.
- 38) શ્રેણિક વ્યવસ્થાતંત્રનો ચાર્ટ / સંરચના દોરો.
- 39) વિકેન્દ્રીકરણ ક્યારે શક્ય બને છે ?
- 40) પ્રતિષ્ઠા યાદી સમજાવો.
- 41) ધંધાકીય કસોટી અને મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટી દ્વારા શું જાણી શકાય છે ?
- 42) અંકુશ કઈ રીતે આંતરિક પ્રક્રિયા ગણાય ?
- 43) નાણાં બજારનાં સાધનો કયાં છે ?
- 44) ડિમટિરિયલાઈઝેશન એટલે શું ?
- 45) લેબલિંગના ઉપયોગો જણાવો.
- 46) માલનો સંગ્રહ શા માટે કરવામાં આવે છે ?
- 47) વિતરણનાં માધ્યમોના પ્રકારો જણાવો.

વિભાગ - D

- નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 48 થી 59 સુધીના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 8 પ્રશ્નોના મુદ્દાસર જવાબ આપો. દરેકના 3 ગુણ છે.

[24]

- 48) પીટર એફ. ડ્રકરનું સંચાલન ક્ષેત્રે પ્રદાન સમજાવો.
- 49) રૈખિક વ્યવસ્થાતંત્રનો અર્થ અને રચના સમજાવો.
- 50) સત્તા સોંપણીનાં મૂળ તત્ત્વો વિશે સમજાવો.
- 51) વ્યવસ્થાતંત્રની લાક્ષણિકતાઓ સમજાવો. (કોઈપણ છ)
- 52) દોરવણીની લાક્ષણિકતાઓ સમજાવો. (કોઈપણ છ)
- 53) બિન નાણાકીય પ્રોત્સાહનની સમજ આપો.
- 54) અંકુશ એ સંચાલનનું છેવટનું કાર્ય છે? શા માટે?
- 55) નાણાકીય સંચાલનનું મહત્ત્વ સમજાવો.
- 56) કુલ કાર્યશીલ મૂડી અને ચોખ્ખી કાર્યશીલ મૂડી વચ્ચેનો તફાવત. (કોઈપણ ત્રણ મુદ્દા)
- 57) ટ્રેઝરી બિલની સમજ આપો.
- 58) બજાર પ્રક્રિયા અને વેચાણ વચ્ચેનો તફાવત સમજાવો. (કોઈપણ ત્રણ મુદ્દા)
- 59) સારા વેચાણ કર્તાની લાક્ષણિકતાઓ જણાવો.

વિભાગ - E

- નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 60 થી 65 સુધીના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 4 પ્રશ્નોના વિસ્તારપૂર્વક જવાબ આપો. દરેકના 5 ગુણ છે.

[20]

- 60) માર્કેટિંગ (બજારીય) સંચાલનનો અર્થ આપી તેના કાર્યો સમજાવો.

- 61) સંચાલનના ઉચ્ચ સપાટી અને મધ્ય સપાટી વચ્ચેનો તફાવત આપો.
(કોઈપણ પાંચ)
- 62) યોજનાના પ્રકારો સમજાવો.
- 63) કર્મચારી વ્યવસ્થાનો અર્થ આપી મહત્ત્વ સમજાવો.
- 64) ભરતી એટલે શું? બાહ્ય પ્રાપ્તિસ્થાનો સમજાવો.
- 65) માસ્લોની જરૂરિયાતોનો અગ્રતાક્રમ આકૃતિ સહિત સમજાવો.

Seat No.:

--	--	--	--	--	--	--	--

Sl. No. :

046(H)

(May, 2021)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 100

सूचनाएँ :

- 1) इस प्रश्न पत्र में कुल पाँच विभाग हैं।
- 2) प्रश्नों के दाहिनी ओर अंक दिए गए हैं।
- 3) प्रश्नों के साथ दी गई सूचनाओं के अनुसार ही उत्तर दीजिए।
- 4) नया विभाग नए पन्ने से आरंभ कीजिए।

विभाग -A

- नीचे दिए गए प्रश्न 1 से 15 तक हेतुलक्षी प्रकार के प्रश्न हैं। प्रत्येक प्रश्न के लिए दिए गए चार विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर उत्तर लिखिए। प्रत्येक प्रश्न के लिए 1 अंक हैं :

[15]

- 1) प्रवृत्ति को दृष्टि से संचालन कैसी प्रवृत्ति है?
 - (A) सर्वव्यापी
 - (B) अकार्यक्षम
 - (C) लक्ष्य निर्धारण
 - (D) पारदर्शक
- 2) निम्न स्तर को दूसरे किस नाम से जाना जाता है?
 - (A) कार्यकारी स्तर
 - (B) कर्मचारी स्तर
 - (C) नीति विषयक स्तर
 - (D) अधिकारियों का स्तर

- 3) संचालन के सिद्धान्त अर्थात् क्या ?
- (A) अनुभव का निचोड़
 - (B) संचालक निश्चित करते हैं।
 - (C) प्रयोगों से निश्चित होते हैं।
 - (D) मैनेजर निश्चित करते हैं।
- 4) आयोजन का कार्य अर्थात् क्या?
- (A) दैनिक कार्य
 - (B) निश्चित कार्य
 - (C) चुनाव का कार्य
 - (D) कठिन कार्य
- 5) सफल आयोजन के लिए पूर्व शर्त क्या है?
- (A) समय की दीर्घ अवधि
 - (B) समय की अल्प अवधि
 - (C) व्यवस्था तंत्र
 - (D) परिवर्तनशीलता
- 6) निम्न में से किस व्यवस्था तंत्र में विभाग की तुलना में कार्य को अधिक महत्त्व दिया जाता है?
- (A) रेखीय
 - (B) कार्यानुसार
 - (C) अनौपचारिक
 - (D) श्रेणिक

- 7) निम्न में से क्या नहीं सौंपा जा सकता है?
- (A) अधिकार
(B) दायित्व
(C) उत्तरदायित्व
(D) कार्य
- 8) असंचालकिय कर्मचारियों की चयन की प्रक्रिया कैसी है?
- (A) कठिन है
(B) संक्षिप्त और सरल है
(C) खर्चीली है
(D) लंबी और विशिष्ट है
- 9) भर्ती के पश्चात् दूसरा कार्य कौन-सा है?
- (A) पदोन्नति देना
(B) चयन करना
(C) प्रशिक्षण देना
(D) स्थानान्तरण
- 10) मार्गदर्शन की आवश्यकता किस स्तर पर होती है?
- (A) निम्न
(B) मध्य
(C) उच्च
(D) प्रत्येक स्तर
- 11) नियंत्रण कैसी प्रक्रिया नहीं है?
- (A) सतत
(B) आन्तरिक
(C) जड़
(D) गतिशील

- 12) अधिकतम संपत्ति के उद्देश्य को दूसरे किस नाम से जाना जाता है ?
- (A) सामाजिक कल्याण
 - (B) पूँजी विनियोग
 - (C) शुद्ध वर्तमान मूल्य
 - (D) इक्विटी का व्यापार
- 13) डिपॉजिटरी कानून कौन से वर्ष में लागू हुआ?
- (A) १९९१
 - (B) १९९२
 - (C) १९९५
 - (D) १९९६
- 14) बाजारी धारणा में कौन केन्द्र स्थान में होता है?
- (A) उत्पाद
 - (B) उत्पादन
 - (C) ग्राहक
 - (D) लाभ
- 15) निम्न में से कौन-सा कार्य बाजार संचालन का है?
- (A) माल उपयोग योग्य बनाना
 - (B) माल का संग्रह करना
 - (C) बाजार विभाजन
 - (D) विक्रय

विभाग -B

- निम्नलिखित प्रश्न क्रमांक 16 से 30 तक के प्रश्नों के एक वाक्य में उत्तर दीजिए।
प्रत्येक प्रश्न के लिए 1 अंक है :

[15]

- 16) संचालन अर्थात् क्या?
- 17) यंत्रों की व्यवस्था और मरम्मत कार्य संचालन के किस स्तर पर होता है?
- 18) M.B.A. का विस्तृत रूप लिखिए।
- 19) समय निरीक्षण अर्थात् क्या?
- 20) अंदाज पत्र के प्रकार बताइए।
- 21) व्यवस्थातंत्र अर्थात् क्या?
- 22) उत्तरदायित्व किसे कहते हैं ?
- 23) कर्मचारियों के चुनाव के लिए ली जाने वाली परीक्षाओं के नाम बताइए।
- 24) चुनाव प्रक्रिया के आधार बताइए।
- 25) लाभ भाग अर्थात् क्या?
- 26) आयोजन का संचालन के किस कार्य के साथ घनिष्ठ (गाढ़ा) संबंध है?
- 27) शेयर होल्डरों को डिविडन्ड किस स्वरूप में चुकाया जा सकता है?
- 28) कौन-सी जामिनगिरी निर्गमित करने का खर्च प्रमाण में कम आता है?
- 29) विक्रय वृद्धि अर्थात् क्या ?
- 30) ब्रान्डिंग अर्थात् क्या?

विभाग -C

- नीचे दिए गए प्रश्न क्रमांक 31 से 47 तक के प्रश्नों में से किन्हीं 13 प्रश्नों के संक्षिप्त में उत्तर दीजिए। प्रत्येक प्रश्न के लिए 2 अंक हैं :

[26]

- 31) संकलन का अर्थ बताइए।
- 32) संचालन के उच्च स्तर में किसका समावेश होता है?
- 33) मूल्य संबंधी निर्णयों में कौन-कौन सी बातों का समावेश होता है?
- 34) वैज्ञानिक संचालन का अर्थ बताइए।
- 35) गौण योजना किसे कहते हैं?
- 36) नीति अर्थात् क्या?
- 37) औपचारिक और अनौपचारिक व्यवस्थातंत्र का अर्थ बताइए।
- 38) श्रेणिक व्यवस्थातंत्र का चार्ट / ढाँचा बनाइए।
- 39) विकेन्द्रीकरण कब संभव होता है?
- 40) प्रतीक्षा सूची समझाइए।
- 41) व्यवसायिक परीक्षा और मनोवैज्ञानिक परीक्षा द्वारा क्या जाना जा सकता है?
- 42) नियंत्रण को किस प्रकार आंतरिक प्रक्रिया माना जाता है?
- 43) द्रव्य बाजार के साधन कौन-से हैं?
- 44) डिमटिरियलाइजेशन अर्थात् क्या?
- 45) लेबलिंग के उपयोग बताइए।
- 46) माल का संग्रह किसलिए किया जाता है?
- 47) वितरण माध्यम के प्रकार बताइए।

विभाग -D

- नीचे दिए गए प्रश्न क्रमांक 48 से 59 तक के प्रश्नों में से किन्हीं 8 प्रश्नों के मुद्दासर उत्तर लिखिए। प्रत्येक प्रश्न के लिए 3 अंक हैं :

[24]

- 48) पीटर ऐफ ड्रकर का संचालन के क्षेत्र में योगदान बताइए।
- 49) रैखिक व्यवस्थातंत्र का अर्थ एवं रचना समझाइए।
- 50) अधिकार सौंपने के मूल तत्त्वों के विषय में समझाइए।
- 51) व्यवस्थातंत्र के लक्षण, कोई भी छः मुद्दे समझाइए।
- 52) मार्गदर्शन के लक्षण, कोई भी छः मुद्दे समझाइए।
- 53) बिन मौद्रिक या अमौद्रिक प्रोत्साहन समझाइए।
- 54) नियंत्रण संचालन का अंतिम कार्य है? किसलिए ?
- 55) वित्तीय संचालन का महत्त्व समझाइए।
- 56) कुल कार्यशील पूँजी तथा शुद्ध कार्यशील पूँजी के बीच अन्तर स्पष्ट कीजिए (कोई भी तीन मुद्दे)।
- 57) ट्रेजरी बिल अर्थात् क्या? समझाइए।
- 58) बाजार प्रक्रिया तथा विक्रय के बीच का अन्तर समझाइए (कोई भी तीन मुद्दे)।
- 59) अच्छे विक्रयकर्ता के लक्षण बताइए।

विभाग - E

- नीचे दिए गए प्रश्न क्रमांक 60 से 65 तक के प्रश्नों में से किन्हीं चार प्रश्नों के विस्तारपूर्वक उत्तर दीजिए। प्रत्येक प्रश्न के लिए 5 अंक हैं :

[20]

- 60) बाजार (मार्केटिंग) संचालन का अर्थ बताकर उसके कार्य समझाइए।
- 61) संचालन के उच्च स्तर और मध्य स्तर के बीच अन्तर स्पष्ट कीजिए (कोई भी पाँच मुद्दे)।
- 62) योजना के प्रकार समझाइए।
- 63) कर्मचारी व्यवस्था का अर्थ बताकर उसका महत्त्व समझाइए।
- 64) भर्ती अर्थात् क्या ? बाह्य प्राप्ति स्थान समझाइए।
- 65) मास्लो की आवश्यकताओं का अग्रताक्रम आकृति सहित समझाइए।

Seat No.:

--	--	--	--	--	--	--	--

Sl. No. :

046(E)

(May, 2021)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 100

Instructions :

- 1) This question paper contains Five sections.
- 2) Figures to the right side indicate full marks for the questions.
- 3) Answers should be written according to the instructions only.
- 4) Start new section on a new page.

SECTION - A

- Questions from 1 to 15 are multiple choice type questions. Each question contains four options (A, B, C, D) select the correct one and write. Each question carries 1 mark :

[15]

- 1) What type of an activity is management?
 - (A) Universal
 - (B) Inefficient
 - (C) Defining objectives
 - (D) Transparent
- 2) What is the other name for bottom level management?
 - (A) Functional level
 - (B) Workers level
 - (C) Policy making level
 - (D) Officers' level

- 3) What are the principles of management?
- (A) Result of experience
 - (B) Management decide them
 - (C) Decided by experiments
 - (D) Managers decide them
- 4) Planning function means _____
- (A) routine function
 - (B) fixed function
 - (C) function of choice
 - (D) difficult function
- 5) What is pre-condition for successful planning?
- (A) Long term
 - (B) Short term
 - (C) Organisation
 - (D) Flexibility
- 6) In which type of organisation, work is given more importance than department?
- (A) Linear
 - (B) Functional
 - (C) Informal
 - (D) Matrix
- 7) What can not be delegated from the following?
- (A) Authority
 - (B) Responsibility

- (C) Accountability
 - (D) Work
- 8) Selection procedure for non managerial staff is?
- (A) Difficult
 - (B) Short and simple
 - (C) Expensive
 - (D) Long and special
- 9) _____ is the second step after recruitment.
- (A) To give promotion
 - (B) Selection
 - (C) Training
 - (D) Transfer
- 10) At which level of management, direction is required?
- (A) Bottom
 - (B) Middle
 - (C) Top
 - (D) All of them
- 11) Controlling is not a _____ process.
- (A) continuous
 - (B) internal
 - (C) rigid
 - (D) dynamic

- 12) By which other names is the objective of wealth maximisation known?
- (A) Social welfare
 - (B) Capital investment
 - (C) Net present value
 - (D) Trading on equity
- 13) In which year Depository Act came into existence?
- (A) 1991
 - (B) 1992
 - (C) 1995
 - (D) 1996
- 14) In marketing management _____ is at the centre.
- (A) Product
 - (B) Production
 - (C) Customer
 - (D) Profit
- 15) Which of the following is the function of a marketing manager?
- (A) Making the goods consumable
 - (B) Storages of Goods
 - (C) Market segmentation
 - (D) Sales

SECTION - B

- Question nos. 16 to 30 are very short answer type questions. Answer each of them in one sentence only. Each question carries 1 mark:

[15]

- 16) What is management?
- 17) Which level of management does the function of machinery layout and repairing?
- 18) Give the full form of M.B.A.
- 19) What is time study?
- 20) State types of budget.
- 21) What is Organisation?
- 22) What do you mean by Accountability?
- 23) State the names of various types of tests conducted for selection process.
- 24) Which is the base of the selection process?
- 25) What do you mean by profit sharing?
- 26) With which functions of management is planning closely related?
- 27) In which form dividend can be paid to the shareholders?
- 28) For which type of security issue, the expense is comparatively less?
- 29) What is sales promotion?
- 30) What is Branding?

SECTION - C

- Answer Any thirteen of the following question nos. 31 to 47 in short. Each question carries 2 marks: [26]

- 31) What is co-ordination?
- 32) Who are included in the top level management?
- 33) Discuss various elements of price-mix.
- 34) What is the meaning of scientific management?
- 35) What is subsidiary plan?
- 36) What do you mean by policy?
- 37) Give the meaning of formal and informal organisation.
- 38) Prepare the structure showing matrix organisation.
- 39) When is Decentralisation possible?
- 40) Explain the term 'Waiting List'.
- 41) What can be known through trade test and psychological tests?
- 42) How is controlling an internal process?
- 43) What are the instruments of money market?
- 44) What is Dematerialisation?
- 45) List out the advantages of Labelling.
- 46) What is the need of 'Storage of goods'?
- 47) Give the types of channels of Distribution.

SECTION - D

- Answer Any Eight of the following question nos. 48 to 59 in short. Each question carries 3 marks:

[24]

- 48) Discuss the contribution of Peter F. Drucker in the field of management.
- 49) Discuss the meaning and formation of Linear Organization.
- 50) Explain the elements of delegation of authority.
- 51) Explain any six characteristics of organising.
- 52) Explain the characteristics of direction (Any Six).
- 53) Discuss the Non-Financial incentives.
- 54) Is controlling an end activity of management? Why?
- 55) Explain the importance of financial management.
- 56) Give the difference between Gross working capital and Net working capital (Any three points).
- 57) What are Treasury Bills? Explain.
- 58) Explain the difference between selling and marketing (Any three points).
- 59) Mention the characteristics of a 'Good Sales Man'.

SECTION - E

- Answer Any Four of the following question nos. 60 to 65 in detail. Each question carries 5 marks :

[20]

- 60) Define marketing management and explain its functions.

- 61) Give the difference between Top and Middle level management. (Any five points).
- 62) Discuss the types of planning.
- 63) Explain the meaning and importance of staffing.
- 64) What is Recruitment? Discuss in detail the external sources of recruitment.
- 65) Explain the Maslow's hierarchy of needs with diagram.

This Question Paper contains 8 printed pages.

Seat No.:

--	--	--	--	--	--	--	--

Sl. No. :

100701

203(G)

(May, 2021)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 100

સૂચનાઓ :

- 1) આ પ્રશ્નપત્રમાં કુલ 50 પ્રશ્નો છે.
- 2) બધા જ વિભાગો ફરજિયાત છે.
- 3) પ્રશ્નની સૂચના પ્રમાણે જ જવાબ લખવા.
- 4) જમણી બાજુના આંકડા ગુણ દર્શાવે છે.

વિભાગ - A

- નીચે આપેલા 1 થી 15 હેતુલક્ષી પ્રશ્નો છે. આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ લખો.
દરેક પ્રશ્નનો 1 ગુણ છે.

[15]

- 1) ટેન્ડર પત્રક તૈયાર કરવામાં ઉપયોગી બનતી પડતર હિસાબી પદ્ધતિ કઈ ?
(A) કરાર પડતર (B) જોબ પડતર
(C) એકમ પડતર
- 2) ભારતીય રેલ્વેને પડતરની કઈ પદ્ધતિ અનુકૂળ છે ?
(A) એકમ પડતર (B) સેવા પડતર
(C) પ્રક્રિયા પડતર
- 3) ખાદ્ય ચીજવસ્તુઓ અને સાબુ બનાવવાના ઉદ્યોગમાં પડતરની કઈ પદ્ધતિ અનુકૂળ છે ?
(A) પ્રક્રિયા પડતર (B) સેવા પડતર
(C) કરાર પડતર

- 4) પડતર હિસાબી પધ્ધતિનો મુખ્ય હેતુ
- (A) ગ્રાહકોને સમયસર માલ આપવો
 (B) બજાર સંશોધનની પ્રક્રિયા સરળ બનાવવી
 (C) કાર્ય અંગેની નીતિનું ઘડતર કરવું
- 5) ખરીદ વિભાગના વડાને શું કહે છે ?
- (A) વેચાણ અધિકારી (B) ખરીદ અધિકારી
 (C) ઉત્પાદન અધિકારી
- 6) કઈ પધ્ધતિમાં વધેલો માલ છેલ્લે રહે છે ?
- (A) ફિફો પધ્ધતિ (B) લિફો પધ્ધતિ
 (C) ભારિત સરેરાશ પધ્ધતિ
- 7) નીચેનામાંથી કોઈ એક પ્રત્યક્ષ માલ-સામાનનું ઉદાહરણ નથી.
- (A) કાપડની બનાવટમાં વપરાતું રૂ
 (B) ફર્નિચરની બનાવટમાં વપરાતું લાકડું
 (C) ઓફિસ ફર્નિચરની બનાવટમાં વપરાતી ખીલીયો
- 8) નીચેનામાંથી કઈ વેતનપ્રથા ઉત્તેજન વેતનપ્રથા ગણાય ?
- (A) સમય વેતન (B) રોવન યોજના
 (C) કાર્ય વેતન
- 9) પાઘડી, પેટન્ટ, ટ્રેડમાર્ક કઈ મિલકત છે ?
- (A) અદૃશ્ય મિલકત (B) કાયમી મિલકત
 (C) ચાલુ મિલકત
- 10) શિરોપરી ખર્ચની ફાળવણીમાં દીવાબત્તીની ફાળવણી કયા આધારે થાય છે ?
- (A) રોકેલ જથા (B) કામદાર સંખ્યા
 (C) લાઈટના પોઈન્ટ

- 11) નીચેનામાંથી કોઈ એક અર્થચલિત ખર્ચનું ઉદાહરણ છે.
- (A) યંત્રનો ઘસારો (B) ટેલીફોન બિલ ખર્ચ
(C) સેક્સમેનનું કમિશન
- 12) પરોક્ષ ખર્ચની ફાળવણીમાં બોનસ ખર્ચ કયા આધારે ફળવાય છે ?
- (A) પગાર ખર્ચ (B) રોકેલ જગ્યા
(C) પ્રત્યક્ષ મજૂરી
- 13) ઉત્પાદનની નિર્ધારિત સપાટીએ ઉત્પાદનમાં એક એકમનો વધારો કરતાં કુલ પડતરમાં જે વધારો થાય તેને શું કહે છે ?
- (A) પ્રમાણ પડતર (B) સમાન પડતર
(C) સીમાંત પડતર
- 14) પડતરના હિસાબોમાં ન સમાવાતી વિગત -
- (A) ભાડું-વેરા (B) મળેલ ડિવિડન્ડ
(C) ઘાલખાધ
- 15) નાણાંકીય હિસાબોમાં સમાવાતી વિગત કઈ છે ?
- (A) ઘાલખાધ અનામત (B) માલિકનું મકાનનું ભાડું
(C) માલિકની મૂડી પર વ્યાજ

વિભાગ - B

- નીચે આપેલા 16 થી 30 પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં જવાબ આપો. દરેક પ્રશ્નનો 1 ગુણ છે. [15]

- 16) પડતરનું એકમ એટલે શું ?
- 17) પ્રક્રિયા પડતરના બે ઉદાહરણ આપો.
- 18) પડતરના મૂળતત્વો જણાવો.
- 19) લીફો પધ્ધતિનો અર્થ જણાવો.
- 20) વેચાણ વિભાગના અધિકારીને શું કહે છે ?

- 21) માલસામાનના મુખ્ય બે પ્રકારો જણાવો.
- 22) પ્રાથમિક પડતર એટલે શું ?
- 23) સમય નોંધવાની જૂની (પ્રાચીન) પદ્ધતિઓ જણાવો.
- 24) ઓવર ટાઈમ એટલે શું ?
- 25) વેતન ચૂકવવાની રીતો જણાવો.
- 26) કર્મચારી રાજ્ય વીમા યોજનામાં ફાળો કયા આધારે ફાળવવામાં આવે છે ?
- 27) ચલિત ખર્ચ એટલે શું ?
- 28) શિરોપરી ખર્ચની ફાળવણીમાં જાહેરાત અને જાવકમાલ ગાડા ત્વાડું કયા આધારે ફાળવણી કરવામાં આવે છે ?
- 29) પરોક્ષ ખર્ચની ઓછી વસૂલાત એટલે શું ?
- 30) શિરોપરી ખર્ચના પ્રકાર જણાવો.

વિભાગ - C

- નીચે આપેલા 31 થી 39 સુધીના પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ જવાબ આપો. નવમાંથી ગમે તે સાત લખો. દરેક પ્રશ્નના 2 ગુણ છે.

[14]

- 31) પડતર હિસાબી પદ્ધતિના પ્રકારો જણાવો.
- 32) એકમ પડતર કયા ઉદ્યોગોમાં ઉપયોગી છે ?
- 33) સ્ટોકનું મૂલ્યાંકન કરવાની પદ્ધતિઓ જણાવો.
- 34) લક્ષણના આધારે માલ-સામાનના પ્રકારો જણાવો.
- 35) હેલ્સી યોજનાના બે લાભ જણાવો.
- 36) પ્રત્યક્ષ મજૂરી એટલે શું ? બે ઉદાહરણ આપો.
- 37) અર્ધચલિત ખર્ચ એટલે શું ? બે ઉદાહરણ આપો.
- 38) કારખાના પરોક્ષ ખર્ચના ચાર ઉદાહરણ આપો.

39) નાણાંકીય હિસાબોમાં નોંધાતાં પરંતુ પડતરના હિસાબોમાં નહિ નોંધાતી ચાર વિગતો જણાવો.

■ નીચેના 40 થી 42 ટૂંકનોંધ પ્રકારના પ્રશ્નો છે. નીચેનામાંથી ગમે તે બે લખો.
દરેક પ્રશ્નના 3 ગુણ છે.

[6]

40) ફીફો પદ્ધતિ અને લીફો પદ્ધતિનો તફાવત ત્રણ મુદ્દામાં લખો.

41) પરોક્ષ ખર્ચની ફાળવણીના આધારો લખો.

42) મજૂર ફેરબદલીના છ કારણો જણાવો.

વિભાગ - D

■ નીચેના 43 થી 48 નિબંધ પ્રકારના પ્રશ્નો છે. છ માંથી ગમે તે પાંચ લખો.
દરેક પ્રશ્નના 8 ગુણ છે.

[40]

43) પ્રવિણ પ્રોડક્ટ્સમાં 'અ' પ્રકારનો માલ સામાન નીચે મુજબ છે -

- (1) સરેરાશ વપરાશ - 50 એકમો
- (2) ઓછામાં ઓછો વપરાશ - 25 એકમો
- (3) વધુમાં વધુ વપરાશ - 80 એકમો
- (4) વરદી જથ્થો - 250 નંગ
- (5) વરદી સમય - 4 થી 6 અઠવાડિયાં

ઉપરની માહિતીના આધારે વરદી સપાટી, લઘુત્તમ સપાટી, ગુરુત્તમ સપાટી અને સલામતી સપાટી શોધો.

44) એક કારીગર એક કાર્ય પૂર્ણ કરવા સમય વેતન પ્રમાણે 18 કલાક લે છે અને કાર્ય વેતન પ્રમાણે 12 કલાક લે છે. વેતનનો દર કલાકદીઠ ₹ 1 છે.

એક વસ્તુની માલ-સામાનની પડતર ₹ 12 છે. કારખાનાનો શિરોપરી ખર્ચ પ્રત્યક્ષ મજૂરીના 100% લેખે ગણવાના છે.

આ વસ્તુની કારખાના પડતર કાર્યવેતન, હેલ્સી યોજના અને રોવન યોજના પ્રમણે શોધી કાઢો.

45) જગદીશ લિ. ની નીચેની માહિતી પરથી

- (1) આર્થિક વરદી જથ્થો શોધો.
- (2) ઓર્ડર સંખ્યા શોધો.

- વાર્ષિક વપરાશ - 3000 એકમો
- ઓર્ડર મુકવાનો ખર્ચ - ₹ 30
- વાર્ષિક સંગ્રહ ખર્ચ - 10%
- વસ્તુની એકમદીઠ કિંમત - ₹ 5

46) નીચે આપેલી વિગતો પરથી ભારિત સરેરાશ પદ્ધતિએ સ્ટોક પત્રક તૈયાર કરો.

તારીખ	આવક એકમો	ભાવ ₹	જાવક એકમો
1-3-15	200	2	—
8-3-15	300	2.40	—
15-3-15	—	—	250
18-3-15	250	2.60	—
23-3-15	—	—	200
28-3-15	—	—	100

47) માર્શલ કંપનીમાં A, B, C અને D માં ઉત્પાદન થાય છે. નીચેની માહિતી પરથી પરોક્ષખર્ચની ફાળવણી દર્શાવતું પત્રક તૈયાર કરો -

વિગત	—	₹
(1) વીજળી	—	500
(2) યંત્રનો ઘસારો	—	1,000
(3) કામદાર કલ્યાણ ખર્ચ	—	300
(4) પાવર	—	2,000
(5) ભાડું અને વેરા	—	2,500
(6) પરોક્ષ મજૂરી	—	5,000

વધારાની માહિતી :

વિગત	A	B	C	D
રોકેલ જથ્થા (ચો.ફુટ)	100	50	50	50
કામદાર સંખ્યા	15	10	15	10
લાઈટના પોઈન્ટ	3	3	2	2
હોર્સ પાવર	3	4	1	2
યંત્રની કિંમત	20,000	40,000	10,000	30,000
પ્રત્યક્ષ મજૂરી	30,000	40,000	20,000	10,000

- 48) શિવશક્તિ કંપનીની નીચેની વિગતો પરથી ફીફો (FIFO) પધ્ધતિએ સ્ટોકપત્રક તૈયાર કરો -

તારીખ	વિગત	એકમો	ભાવ ₹
1-8-94	ખરીદી	300	10
8-8-94	ખરીદી	400	12
12-8-94	વેચાણ	200	—
18-8-94	ખરીદી	100	14
20-8-94	વેચાણ	200	—
22-8-94	ખરીદી	200	15
28-8-94	વેચાણ	300	—

વિભાગ - E

- નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 49 અને 50 નિબંધલક્ષી પ્રશ્નો છે. બે માંથી ગમે તે એક લખો. દરેકના 10 ગુણ છે.

[10]

- 49) રાધેશ્યામ લિ.ની નીચેની માહિતી પરથી જોળવણી પત્રક તૈયાર કરો -

(1) પડતરના હિસાબો મુજબ નફો	₹ 50,000
(2) મળેલ વ્યાજ અને ડિવિડન્ડ	₹ 6,000
(3) આવક વેરાની જોગવાઈ	₹ 4,000
(4) નાણાંકીય હિસાબોમાં આખર સ્ટોકનું વધુ મૂલ્યાંકન	₹ 10,000
(5) કારખાનાના પરોક્ષખર્ચની ઓછી વસૂલાત	₹ 15,000
(6) પોતાની માલિકીના મકાનનું ભાડું	₹ 8,000
(7) મિલકત અપ્રચલિત બનવાથી ઉધારેલ ખોટ	₹ 4,000
(8) વહીવટી પરોક્ષખર્ચની વધુ વસૂલાત	₹ 12,000
(9) પડતરના હિસાબોમાં ઓછો ઉધારેલ ઘસારો	₹ 3,000

- 50) સેમસંગ મિલ્સની માલ સામગ્રી એપ્રિલ 1991ની આવક-જાવકની માહિતી પરથી લીફો (LIFO) પદ્ધતિએ સ્ટોકપત્રક તૈયાર કરો -

આવક			જાવક	
તારીખ	એકમો	ભાવ રૂ	તારીખ	એકમો
1-4-93	2,000	10	8-4-93	3,000
5-4-93	5,000	12	9-4-93	2,000
10-4-93	8,000	11	17-4-93	4,000
22-4-93	4,000	12	25-4-93	5,000

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Sl. No. : 103073

154(GHE)

(May, 2021)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 100

સૂચનાઓ :

- 1) આ પ્રશ્નપત્રમાં કુલ 6 વિભાગ અને 48 પ્રશ્નો છે.
- 2) પ્રશ્નની સૂચના અનુસાર જવાબ લખો.
- 3) પ્રશ્નની સામે લખેલ અંક ગુણ દર્શાવે છે.
- 4) ફૂટપટ્ટી તેમજ પેન્સિલનો ઉપયોગ જરૂરી છે.
- 5) ગણના માટે સાદા કેલ્ક્યુલેટરનો ઉપયોગ કરી શકાશે.
- 6) નવો વિભાગ નવા પાના પર લખવો.

વિભાગ - A

■ નીચે આપેલા 1 થી 15 હેતુલક્ષી પ્રકારના પ્રશ્નો છે. આપેલા વિકલ્પો પૈકી સાચો વિકલ્પ શોધી તેના જવાબ લખો. દરેક પ્રશ્નનો 1 ગુણ છે.

[15]

- 1) કંપની નિયમ 2014 મુજબ નિયમ 10 પ્રમાણે સરકારે ભાગીદારોની મહત્તમ સંખ્યા કેટલી નક્કી કરેલ છે ?
(A) 10 (B) 20
(C) 50 (D) 100
- 2) અધિક નફો એટલે
(A) રોકાયેલી મૂડી - અપેક્ષિત નફો (B) અપેક્ષિત નફો - રોકાયેલી મૂડી
(C) સરેરાશ નફો - અપેક્ષિત નફો (D) અપેક્ષિત નફો - સરેરાશ નફો
- 3) ભાગીદારી પેઢીનું પુનર્ગઠન થાય ત્યારે બનાવવામાં આવે છે.
(A) વેપાર ખાતું (B) પુનઃ મૂલ્યાંકન ખાતું
(C) માલમિલકત નિકાલ ખાતું (D) નફા નુકસાન ફાળવણી ખાતું
- 4) જૂના ભાગીદારે પણ તેના ભાગની પાઘડી સંજોગોમાં અન્ય જૂના ભાગીદારને આપવી પડે છે.
(A) તેની મૂડી ઓછી હોય ત્યારે
(B) નવા નફા - નુકસાનના પ્રમાણમાં તેનો ભાગ, જૂના ભાગ કરતાં વધારે હોય.
(C) નવા નફા - નુકસાનના પ્રમાણમાં તેનો ભાગ, જૂના ભાગ કરતાં ઓછો હોય.
(D) નવા નફા - નુકસાનના પ્રમાણમાં તેનો ભાગ નવા ભાગ જેટલો હોય ત્યારે.

- 5) નિવૃત્ત થતા ભાગીદારને ચૂકવવાની બાકી રકમ પર ભાગીદારી કરારમાં કોઈ ઉલ્લેખ ન હોય તો વ્યાજ ચૂકવવાપાત્ર છે.
- (A) 10% વાર્ષિક (B) 12% વાર્ષિક
(C) શૂન્ય (D) 6% વાર્ષિક
- 6) પેઢીના વિસર્જન સમયે પાકા સરવૈયામાં દર્શાવેલ પ્રોવિડન્ટ ફંડની બાકી નોંધાશે.
- (A) માલ મિલકત નિકાલ ખાતાની જમા બાજુ
(B) માલ મિલકત નિકાલ ખાતાની ઉધાર બાજુ
(C) મૂડી ખાતાની જમા બાજુ
(D) રોકડ ખાતાની ઉધાર બાજુ
- 7) ભાગીદારી પેઢીના વિસર્જન સમયે મિલકતોની ઉપજમાંથી સૌપ્રથમ કઈ ચૂકવણી કરવામાં આવે છે ?
- (A) વિસર્જન - ખર્ચ (B) ભાગીદારની પત્નીની લોન
(C) ત્રાહિત પક્ષનાં દેવા (D) ભાગીદારની લોન
- 8) કંપનીને શેરના જાહેર ભરણાં માટે કોની સંમતિ લેવી પડે છે ?
- (A) કેન્દ્ર સરકાર (B) સેબી
(C) રાજ્ય સરકાર (D) રીઝર્વ બેન્ક
- 9) કંપની ધારા, 2013 મુજબ જે કંપની ઈન્ફાસ્ટ્રક્ચર પ્રોજેક્ટમાં કામ કરતી હોય તે 10 વર્ષથી વધુ મુદતના ડિબેન્ચર બહાર પાડી શકે પરંતુ વધુમાં વધુ વર્ષ સુધીના ડિબેન્ચર બહાર પાડી શકાય.
- (A) 20 (B) 30
(C) 40 (D) 50
- 10) ડિબેન્ચર કેટલા ટકા વટાવથી બહાર પાડી શકાય છે ?
- (A) 10% (B) 5%
(C) 20% (D) બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સ દ્વારા નક્કી કરેલ દરે
- 11) એક કંપનીના ચાલુ વર્ષના ખર્ચાઓ ₹ 6,00,000 છે અને તેમાં પાછલા વર્ષની સરખામણીમાં 20% વધારો થયો હોય તો પાછલા વર્ષના ખર્ચા કેટલા હશે ?
- (A) ₹ 1,20,000 (B) ₹ 5,00,000
(C) ₹ 7,20,000 (D) ઉપરના એકેય નહિ

- 12) નીચેનામાંથી કયા ગુણોત્તરોનો સમાવેશ પ્રણાલિકાગત વર્ગીકરણમાં થાય છે ?
 (A) મિશ્ર ગુણોત્તરો (B) તરલતાના ગુણોત્તરો
 (C) નફા કારકતાના ગુણોત્તરો (D) સદ્ધરતાના ગુણોત્તરો
- 13) ચાલુ મિલકતોમાંથી કઈ મિલકત બાદ કરવાથી પ્રવાહી મિલકતો મળે છે ?
 (A) સ્ટોક (B) રોકડ અને બેન્ક સિલક
 (C) દેવાદાર (D) લેણી હુંડીઓ
- 14) બેન્ક ઓવરડ્રાફ્ટ
- (A) ચાલુ જવાબદારી છે પણ નાણાકીય પ્રવૃત્તિ ગણાય છે.
 (B) ચાલુ જવાબદારી છે કામગીરી પ્રવૃત્તિ ગણાય છે.
 (C) ચાલુ જવાબદારી છે પણ રોકાણની પ્રવૃત્તિ ગણાય છે.
 (D) રોકડ પ્રવાહ પત્રકની પ્રવૃત્તિ નથી.
- 15) ચાલુ મિલકતોમાં વધારો અને ચાલુ દેવામાં ઘટાડો
- (A) બંને જાવક રોકડ પ્રવાહ દર્શાવે છે.
 (B) બંને આવક રોકડ પ્રવાહ દર્શાવે છે.
 (C) અનુક્રમે જાવક રોકડ પ્રવાહ અને આવક રોકડ પ્રવાહ દર્શાવે છે.
 (D) અનુક્રમે આવક રોકડ પ્રવાહ અને જાવક રોકડ પ્રવાહ દર્શાવે છે.

વિભાગ - B

- નીચેના 16 થી 30 પ્રશ્નોના ઉત્તર એક વાક્યમાં લખો. દરેક પ્રશ્નનો 1 ગુણ છે. [15]
- 16) ભાગીદારી એટલે શું ?
 17) મૂડીકૃત નફો એટલે શું ?
 18) પાઘડી પાકા સરવૈયામાં કયા મથાળા હેઠળ દર્શાવવામાં આવે છે.
 19) પુનઃ મૂલ્યાંકન ખાતાને બીજા કયા નામથી ઓળખવામાં આવે છે ?
 20) પુનઃ મૂલ્યાંકન ખાતું ક્યારે ઉધાર કરવામાં આવે છે ?
 21) નિવૃત્તિ કે મૃત્યુ વખતે તે ભાગીદારને તેના ભાગની પાઘડી કોના દ્વારા આપવામાં આવે છે ?
 22) મરજિયાત વિસર્જન એટલે શું ?
 23) પેઢીના વિસર્જન સમયે વિસર્જન - ખર્ચ કોણે ભોગવવાનો હોય છે ?
 24) શેર જપ્તી એટલે શું ?
 25) ડિબેન્ચર વટાવ એટલે શું ?

- 26) નાણાકીય વિશ્લેષણ એટલે શું ?
- 27) વેચેલ માલની પડતર એટલે શું ?
- 28) કયા ગુણોત્તરો દ્વારા તરલતા મપાય છે ?
- 29) કામગીરીની પ્રવૃત્તિઓ એટલે શું ?
- 30) રોકડ પ્રવાહ પત્રક એટલે શું ?

વિભાગ - C

■ નીચેના પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ જવાબ આપો. દરેકના 3 ગુણ છે (કોઈપણ ચાર) :

[12]

- 31) ધ્રુવા, દર્શી અને પ્રાર્શી એક પેઢીના ભાગીદારો છે. તા. 1-4-2016 ના રોજ તેમની મૂડી અનુક્રમે ₹ 60,000, ₹ 40,000 અને ₹ 50,000 હતી. વર્ષના અંતે નફાની વહેંચણી કર્યા પછી માલૂમ પડ્યું કે મૂડી પર 6% લેખે વ્યાજ ગણવાનું રહી ગયું છે. ભૂલ સુધારણા નોંધ લખો.
- 32) હિર, સ્વરા અને જૈનિલ એક પેઢીના ભાગીદારો છે. તેઓની મૂડીનું પ્રમાણ 4 : 2 : 3 છે. હિરને નફામાંથી ઓછામાં ઓછા ₹ 35,000 મળશે જ એવી ખાતરી સ્વરા અને જૈનિલે આપી છે. પેઢીનો વર્ષનો નફો ₹ 90,000 થયો હોય, તો ભાગીદારો વચ્ચે નફાની વહેંચણી કેવી રીતે થશે ?
- 33) પ્રેરણા, મુકેશ અને ગૌરવ એક ભાગીદારી પેઢીના ભાગીદારો છે. તેઓ નફો - નુકસાન 3 : 2 : 1 ના પ્રમાણમાં વહેંચે છે. બધા ભાગીદારોએ ભવિષ્યમાં નફા - નુકસાનની વહેંચણીનું પ્રમાણ 5 : 3 : 2 કરવાનું નક્કી કર્યું છે. આ માહિતી પરથી ત્યાગના પ્રમાણની ગણતરી કરો.
- 34) A, G અને D ભાગીદારો વચ્ચે નફા - નુકસાનની વહેંચણી 3 : 2 : 1 ના પ્રમાણમાં થાય છે. નીચેની બાકીઓનો નિકાલ માટે જરૂરી આમનોંધ લખો.
 - (1) સામાન્ય અનામત ₹ 18,000
 - (2) નફા - નુકસાન ખાતાની ઉધાર બાકી ₹ 12,000
 - (3) ₹ 18,000 કારીગર અકસ્માત વળતર ભંડોળ
- 35) વિસર્જન વખતે પેઢીની કુલ મિલકતો ₹ 4,00,000 છે. જે પૈકી ચાલુ મિલકતો 40% છે. જેમાં રોકડનો ₹ 20,000 નો સમાવેશ થાય છે. સ્થિર મિલકતોના 120% રકમ ઊપજી. જ્યારે ચાલુ મિલકતોની 80% રકમ ઊપજી. આપેલ માહિતીની ગણતરી કરી આમનોંધ લખો.
- 36) અપૂર્વ લિમિટેડ તા. 1-8-2020 ના રોજ ₹ 100 નો એક એવા 9 ટકાના 8,000 ડિબેન્ચર મૂળ કિંમતે બહાર પાડ્યા. જે તા. 31-7-2022 ના રોજ ડિબેન્ચર દીઠ ₹ 120 ની કિંમતે પરત કરવાના છે. કંપનીના ચોપડે ડિબેન્ચર બહાર પાડતી વખતની અને પરત કરતી વખતની જરૂરી આમનોંધ લખો. (બાબત જે વગર)

વિભાગ - D

■ નીચેના પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ જવાબ આપો. દરેકના 4 ગુણ છે. (કોઈપણ ત્રણ): [12]

37) નીચેની માહિતી પરથી નિરવ અને હર્ષિતની ભાગીદારી પેઢીની પાઘડીની કિંમત ભારિત સરેરાશ નફાને મૂડીકૃત કરવાની પદ્ધતિ અનુસાર નક્કી કરો.

વર્ષ	નફો (₹)
2012-13	45,000
2013-14	50,000
2014-15	65,000
2015-16	75,000
2016-17	90,000

વધારાની માહિતી :

- (1) ધંધાની મિલકતો : ₹ 6,00,000
- (2) ધંધાના દેવા : ₹ 1,70,000
- (3) ધંધાનો સામાન્ય અપેક્ષિત વળતરનો દર 10% છે.

38) શ્વેતા અને સીમા એક ભાગીદારી પેઢીના 3 : 2 ના પ્રમાણમાં નફો - નુકસાન વહેંચતા ભાગીદારો છે. તેઓ નફો - નુકસાન વહેંચણીનું પ્રમાણ બદલીને 1 : 1 કરવા માંગે છે. તેથી પાઘડીનું મૂલ્યાંકન કરવાનું નક્કી કર્યું. ભાગીદારી કરાર મુજબ પાઘડીની રકમ છેલ્લા 4 વર્ષના સરેરાશ નફાની 5 વર્ષની ખરીદીને આધારે નક્કી કરવાની છે.

વર્ષ	નફો (₹)
2013-14	60,000
2014-15	80,000
2015-16	20,000
2016-17	30,000

39) અક્ષય કંપની લિમિટેડનાં તા. 31-3-2020 અને તા. 31-3-2021 ના રોજ પૂરાં થતાં વર્ષના સંક્ષિપ્ત નફા - નુકસાનના પત્રક નીચે પ્રમાણે આપવામાં આવ્યા છે. તેના આધારે તુલનાત્મક નફા - નુકસાનનું પત્રક બનાવો.

વિગતો	નોંધ નંબર	31-3-2021 (₹)	31-3-2020 (₹)
વેચાણની ઊપજો		33,00,000	22,00,000
અન્ય આવકો		2,25,000	1,50,000
ખર્ચાઓ		23,76,000	15,40,000
આવકવેરાનો દર 30%			

40) (i) એરોમાં કંપની લિમિટેડની નીચેની વિગતો પરથી સ્ટોક ઉથલો (સ્ટોક ચલનદર) ગણો.

વિગત	રકમ (₹)
વેચાણ	30,00,000
આખર સ્ટોક	2,50,000
શરૂનો સ્ટોક	3,50,000
ખરીદી	12,00,000
કાચા નફાનો દર	30%

(ii) યશ લિમિટેડની નીચેની વિગતોના આધારે ચાલુ ગુણોત્તર શોધો.

ચાલુ મિલકતો ₹ 1,50,000

કાર્યશીલ મૂડી ₹ 60,000

41) અંજલી કંપની લિમિટેડની નીચેની વિગતો પરથી કામગીરી નફાને અસર કરતા વ્યવહારો અને રોકાણ પ્રવૃત્તિમાંથી ઉદ્ભવતા રોકડ પ્રવાહ શોધો.

વિગતો	રકમ (₹)
ફર્નિચરની શરૂઆતની બાકી	12,00,000
ફર્નિચરની આખરની બાકી	18,00,000
ફર્નિચર પર ઘસારો	2,00,000
ફર્નિચર વેચાણ	4,00,000
વેચેલ ફર્નિચરની ચોપડે કિંમત	3,20,000

વિભાગ - E

■ નીચેના પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ જવાબ આપો. દરેકના 8 ગુણ છે. (કોઈપણ ત્રણ) :

[24]

42) ભરત અને પ્રકાશ મૂડીના પ્રમાણમાં નફો - નુકસાન વહેંચતા ભાગીદારો છે. તેમની પેઢીનું તા. 31-3-2019 નું પાકું સરવૈયું નીચે પ્રમાણે છે.

પાકું સરવૈયું

મૂડી-દેવાં	રકમ રૂ	મિલકત - લેણાં	રકમ રૂ
મૂડી ખાતા :		મકાન	90,000
ભરત 50,000		ફર્નિચર	17,500
પ્રકાશ 1,50,000	2,00,000	યંત્રો	1,07,500
અનામત ભંડોળ	30,000	સ્ટોક	17,500
લેણદારો	40,000	દેવાદાર	30,000
ચૂકવવાના બાકી ખર્ચા	1,500	રોકડ - બેન્ક	8,250
		મળવાની બાકી આવક	750
	2,71,500		2,71,500

તા. 31-3-2019 ના રોજ કિરણને નફામાં $\frac{1}{5}$ ભાગ આપવાની શરતે પ્રવેશ આપ્યો.

- (1) કિરણ મૂડી પેટે રૂ 62,500 અને તેના ભાગની પાઘડી પેટે રૂ 24,000 રોકડા લાવ્યા. પાઘડીની રકમમાંથી 60% રકમ જૂના ભાગીદારો તરત જ ઉપાડી જશે.
- (2) સ્ટોક અને યંત્રોની બજાર કિંમત અનુક્રમ રૂ 20,000 અને રૂ 1,20,000 છે.
- (3) દેવાદારો પર 10% ઘાલખાધ અનામત અને 2% વટાવ અનામતની જોગવાઈ કરવી.
- (4) લેણદારોને રૂ 30,000 ચૂકવવા પડશે.
- (5) મકાનની કિંમતમાં 15% અને ફર્નિચરની કિંમતમાં 20% નો વધારો કરવો.
- (6) રૂ 460 મજૂરીના ચૂકવવાના બાકી છે. જે ચોપડે નોંધેલ નથી.
ઉપરોક્ત માહિતી પરથી જરૂરી ખાતાં તૈયાર કરી નવું પાકું સરવૈયું તૈયાર કરો.

43) ભાવના, રિશીતા અને ફાલ્ગુની તેમની મૂડીના પ્રમાણમાં નફો - નુકસાન વહેંચતા ભાગીદારો છે. તા. 31-3-2017 ના રોજ તેમની પેઢીનું પાકું સરવૈયું નીચે મુજબ હતું.

પાકું સરવૈયું

મૂડી - દેવાં	રકમ ₹	મિલકત - લેણાં	રકમ ₹
લેણદારો	16,000	પાઘડી	40,000
કારીગર વળતર અનામત	12,000	જમીન - મકાન	2,00,000
કામદાર નફાભાગ ભંડોળ	30,000	પેટન્ટ	60,000
પ્રોવિડન્ટ ફંડ	45,000	યંત્રો	80,000
મૂડી ખાતા		દેવાદાર	35,000
ભાવના	2,00,000	- ઘાલખાધ	
રિશીતા	1,20,000	અનામત	5,000
ફાલ્ગુની	80,000	સ્ટોક	53,000
	4,00,000	બેન્ક	40,000
	5,03,000		5,03,000

ઉપરની તારીખે ફાલ્ગુની નિવૃત્ત થાય છે. ભાગીદારોએ એવું નક્કી કર્યું કે,

- (1) ભાવના અને રિશીતાનું નવું નફા - નુકસાનનું પ્રમાણ દર 2 : 3 રાખવું.
- (2) પાઘડીનું મૂલ્યાંકન ₹ 80,000 થી કરવું.
- (3) પેટન્ટના ₹ 60,000 ચાલુ વર્ષે ચૂકવેલ છે. જે કુલ 4 વર્ષ માટેના છે.
- (4) યંત્રો પર 10% ઘસારો માંડી વાળવો.
- (5) દેવાદારોમાંથી ₹ 3,000 ઘાલખાધ માંડી વાળવી.
- (6) ફાલ્ગુનીને ₹ 20,000 ચૂકવી આપવા.
- (7) સ્ટોકની બજાર કિંમત ₹ 54,000 છે.
- (8) નવી પેઢીની કુલ મૂડી જૂની પેઢીની કુલ મૂડી જેટલી જ રાખવી. આ મૂડી ભાવના અને રિશીતા તેમના નવા નફા - નુકસાનના પ્રમાણમાં રાખશે. જરૂરી હવાલા બેન્ક ખાતા દ્વારા તૈયાર કરવા.
 - (i) પુનઃ મૂલ્યાંકન ખાતું
 - (ii) ભાગીદારોના મૂડી ખાતાં
 - (iii) બેન્ક ખાતું
 - (iv) પાકું સરવૈયું તૈયાર કરો.

44) મયંક, મિનેષ અને વૈશાલી એક પેઢીના ભાગીદારો છે. તેઓ નફો - નુકસાન અનુક્રમે 50%, 30% અને 20% ના પ્રમાણમાં વહેંચે છે. તા. 31-3-2017 ના રોજ તેમની પેઢીનું પાકું સરવૈયું નીચે મુજબ હતું.

પાકું સરવૈયું

મૂડી-દેવા	રકમ ₹	મિલકત - લેણાં	રકમ ₹
મૂડી ખાતા :		પાઘડી	50,000
મયંક 60,000		કાયમી મિલકતો	1,00,000
મિનેષ 50,000		રોકાણ	60,000
વૈશાલી 80,000	1,90,000	દેવાદાર 70,000	
રોકાણ વધઘટ ભંડોળ	20,000	- ઘાલખાધ	
કામદાર વળતર અનામત	30,000	અનામત 6,000	64,000
લેણદારો	40,000	સ્ટોક	20,000
પ્રોવિડન્ટ ફંડ	60,000	રોકડ	16,000
		નફા - નુકસાન ખાતું	30,000
	3,40,000		3,40,000

તા. 1-4-2017 થી મયંક નીચેની શરતોથી નિવૃત્ત થાય છે.

- (1) કામદાર વળતરનો દાવો ₹ 20,000 સ્વીકારવો.
- (2) રોકાણોની બજાર કિંમત ₹ 45,000 છે. જે ચોપડે લાવવી.
- (3) દેવાદારો પર ₹ 2,000 ઘાલખાધ માંડી વાળવી અને 5% ઘાલખાધ અનામત રાખવી.
- (4) કાયમી મિલકતોની કિંમત 20% વધારવી.
- (5) ચોપડે દર્શાવેલ સ્ટોકની કિંમત તેની પડતર કરતાં ₹ 600 વધારે આંકવામાં આવેલ છે. જે પડતર કિંમતે નોંધવી.
- (6) પેઢીની પાઘડીનું મૂલ્ય ₹ 1,00,000 ગણવું.
- (7) મયંકને ₹ 10,000 રોકડમાં ચૂકવવા.
- (8) મિનેષ અને વૈશાલીનું નવું નફા - નુકસાનનું પ્રમાણ 1 : 4 રાખવું
પુનઃ મૂલ્યાંકન ખાતું, ભાગીદારોના મૂડી ખાતાં, અને મયંકના નિવૃત્તિ બાદનું પાકું સરવૈયું તૈયાર કરો.

45) અમદાવાદની અમર લિમિટેડે ₹ 10 નો એક એવા 18,00,000 ઈક્વિટી શેર બહાર પાડ્યા હતા. કંપનીને 20,00,000 શેર માટે અરજીઓ મળી. બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સની મીટિંગમાં શેર મંજૂર કરવામાં આવ્યા. વધારાના શેર માટેની અરજીઓ નામંજૂર કરવામાં આવી અને તેનાં નાણાં શેર અરજદારોને પરત કર્યાં. શેર પરની રકમ નીચે મુજબ મંગાવવામાં આવી હતી.

અરજી વખતે શેર દીઠ	₹ 3
મંજૂરી વખતે શેર દીઠ	₹ 2.50
પ્રથમ હપ્તા વખતે શેર દીઠ	₹ 2
છેલ્લા હપ્તા વખતે શેર દીઠ	₹ 2.50

અમન કે જેના 1,600 શેર મંજૂર કરેલા છે. તે પ્રથમ અને છેલ્લા હપ્તાના નાણાં ભરી શકેલ નથી. જ્યારે અભય જેના 1,400 શેર મંજૂર કરેલા છે. તે છેલ્લા હપ્તાનાં નાણાં ભરી શકેલ નથી.

આ સિવાય બાકીના શેર હોલ્ડર્સ પાસેથી સમયસર બધી રકમ મળી ગઈ હતી.

ઉપર્યુક્ત વ્યવહારો અંગે જરૂરી આમનોંધ કંપનીના ચોપડામાં પસાર કરો.

46) વિજય ટેક્સ્ટાઇલ લિમિટેડે ₹ 10 નો એક એવા 12,00,000 ઇક્વિટી શેર બહાર પાડ્યા. જેના પર નીચે મુજબ રકમ ચૂકવવાની હતી.

અરજી વખતે શેર દીઠ	₹ 4
મંજૂરી વખતે શેર દીઠ	₹ 4 અને
છેલ્લા હપ્તા વખતે શેર દીઠ	₹ 2

કંપનીને જાહેર જનતામાંથી 15,50,000 ઇક્વિટી શેર માટે અરજીઓ મળી. વધારાની મળેલ અરજીઓ નામંજૂર કરી તેના પર અરજી વખતે મળેલ નાણાં અરજદારોને પરત કરવામાં આવ્યા.

આશા કે જેના 8,000 શેર મંજૂર કરવામાં આવ્યા હતા. તેણે મંજૂરી અને છેલ્લા હપ્તા વખતની રકમ ચૂકવી ન હતી.

લીના કે જેના 2,000 શેર મંજૂર કરવામાં આવ્યા હતા. તેણે છેલ્લા હપ્તા વખતની રકમ ચૂકવી ન હતી. કંપનીએ આશા અને લીનાના શેર જમ કર્યા અને જમ કરેલા બધા શેર શેર દીઠ ₹ 7.50 લેખે પૂરેપૂરા ભરપાઈ થયેલા તરીકે ફરી બહાર પાડ્યા આ બધા જ શેર વિનોદે ખરીદી લીધા હતા.

ઉપરના વ્યવહારો નોંધવા કંપનીના ચોપડે જરૂરી આમનોંધ પસાર કરો.

વિભાગ - F

■ નીચેના પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ જવાબ આપો. દરેકના 11 ગુણ છે.

[22]

47) શિવ અને કેશવ સરખે હિસ્સે નફો - નુકસાન વહેંચતા એક પેઢીના ભાગીદારો છે. તા. 31-03-2017 ના રોજના નીચે આપેલા કાચા સરવૈયા અને હવાલા પરથી પેઢીના વાર્ષિક હિસાબો તૈયાર કરો.

શિવ અને કેશવની ભાગીદારી પેઢીનું તા. 31-03-2017 ના રોજનું કાર્યું સરવૈયું

ખાતાનું નામ	ઉધાર (₹)	જમા (₹)
મૂડી અને ઉપાડ		
શિવ	10,000	1,00,000
કેશવ	20,000	1,20,000
શરૂઆતનો સ્ટોક	60,000	-
ખરીદી અને વેચાણ	61,000	80,000
આવક માલ ગાડાભાડું	20,000	
તોલાઈ	1,000	
પ્રોવિડન્ટ ફંડ અને પ્રોવિડન્ટ ફંડમાં ફાળો	1,000	4,000
ડેડ સ્ટોક	22,000	
પગાર - મજૂરી	12,000	
શિવની લોન (તા. 1-7-2016 થી)		20,000
મહાજન લાગો	2,000	
ફેક્ટરીનું મકાન	1,00,000	
ફેક્ટરીના મકાન પર ઘસારો	10,000	
વીમા - પ્રીમિયમ	1,200	
અગાઉથી ચૂકવેલ વીમા - પ્રીમિયમ	600	
ડેમરેજ	200	
રોકડ અને બેન્ક	6,000	18,000
હૂંડીઓ	30,000	14,000
ગ્રાહકો અને વેપારીઓ	20,000	16,000
વ્યવસાયવેરો	1,000	
ચૂકવવાનો બાકી પગાર		1,400
ઘાલખાધ અને ઘાલખાધ અનામત	1,400	6,000
કુલ સરવાળો	3,79,400	3,79,400

હવાલાઓ :

- (1) આખર સ્ટોની કિંમત ₹ 40,000 છે. પરંતુ તેની બજાર કિંમત 20% ઓછી છે.
- (2) ₹ 1,000 નો માલ મળ્યો હતો, પરંતુ ખરીદીનું ભરતિયું ખરીદનોંધમાં લખવાનું રહી ગયું છે.
- (3) ભાગીદારોને મૂડી પર 10% અને ઉપાડ પર 5% વ્યાજ વસૂલ કરવાનું છે.

- (4) ધાલખાધ અનામત ₹ 3,000 ની જોગવાઈ કરો તથા દેવાદાર પર વટાવ અનામત 10% લેખે રાખવાનું છે.
- (5) શિવે ₹ 1,000 નો માલ અને કેશવે ₹ 2,000 નો માલ અંગત વપરાશ માટે લીધો હતો જેની નોંધ ચોપડે ઉધાર વેચાણ તરીકે વેચાણ નોંધમાં થઈ છે.
- (6) ભાગીદારી કરારનામાની જોગવાઈ પ્રમાણે નુકસાન હોય તો પણ મૂડી પર વ્યાજ ચૂકવવાનું છે.

48) તા. 31-03-2017 ના રોજનું ડિવાઈન લિમિટેડનું કાયું સરવૈયું નીચે મુજબ છે.

વિગત	ઉધાર (₹)	જમા (₹)
માલ સામગ્રી	1,10,000	
કાયમી મિલકતો - દશ્ય	8,00,000	
5,000 ઇક્વિટી શેર દરેક ₹ 100 નો તેવા વેચાણ		5,00,000
અન્ય ઉપજ		7,50,000
કર્મચારી લાભના ખર્ચા	1,30,000	20,000
લાંબા ગાળાનાં ઉછીનાં નાણાં		3,50,000
નાણાકીય પડતર	17,500	
વેપારી દેવાં		1,00,000
વેપારી લેણાં	40,000	
રોકડ અને બેન્ક સિલક	60,000	
ઘસારો	22,500	
વેચેલ માલની પડતર	4,00,000	
બિનચાલુ રોકાણો	1,40,000	
કુલ સરવાળો	17,20,000	17,20,000

વધારાની માહિતી :

કરવેરાની જોગવાઈ ₹ 80,000 કરો.

કંપની ધારા 2013 ના 'પરિશિષ્ટ-III' મુજબ કંપનીના વાર્ષિક હિસાબો તૈયાર કરો.

Seat No.:

--	--	--	--	--	--	--

Sl. No. :

154 (H)

(May, 2021)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 100

सूचनाएँ :

- 1) इस प्रश्न पत्र में कुल 6 विभाग तथा 48 प्रश्न हैं।
- 2) प्रश्नों की सूचनानुसार उत्तर दीजिए।
- 3) प्रश्न के सामने लिखे अंक उसके गुण हैं।
- 4) फुटपट्टी और पेन्सिल का उपयोग आवश्यकतानुसार कीजिए।
- 5) गणना के लिए सादे कैल्कुलेटर का उपयोग कर सकते हैं।
- 6) नए विभाग की शुरुआत नए पन्ने से कीजिए।

विभाग -A

■ निम्नलिखित 1 से 15 वैकल्पिक प्रश्न हैं। दिए गए विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर उत्तर लिखिए। प्रत्येक प्रश्न के लिए 1 अंक है :

[15]

- 1) कम्पनी नियम 2014 के नियम 10 के अनुसार सरकार ने साझेदारों की महत्तम संख्या कितनी निश्चित की है?
(A) 10 (B) 20
(C) 50 (D) 100
- 2) अधिक लाभ अर्थात्
(A) विनियोजित पूँजी — अपेक्षित लाभ
(B) अपेक्षित लाभ — विनियोजित पूँजी
(C) औसत लाभ — अपेक्षित लाभ
(D) अपेक्षित लाभ — औसत लाभ
- 3) साझेदारी पेढ़ी का पुनर्गठन हो तब बनाया जाता है।
(A) व्यापार खाता
(B) पुनः मूल्यांकन खाता
(C) वसूली खाता
(D) लाभ-हानि वितरण खाता

- 4) पुराने साझेदार को भी अपने भाग की ख्याति..... संजोगों में अन्य पुराने साझेदार को देनी पड़ती है।
 (A) उनकी पूँजी कम हो तब
 (B) नए लाभ-हानि के प्रमाण में उसका भाग पुराने भाग की अपेक्षा अधिक हो तब
 (C) नए लाभ-हानि के प्रमाण में उसका भाग पुराने भाग की अपेक्षा कम हो तब
 (D) नए लाभ-हानि के प्रमाण में उसका भाग नए भाग जितना हो तब
- 5) निवृत्त होने वाले साझेदार को चुकानी बाकी रकम पर साझेदारी करार में कोई उल्लेख न हो तो ब्याज भुगतानपात्र है।
 (A) 10% वार्षिक
 (B) 12% वार्षिक
 (C) शून्य
 (D) 6% वार्षिक
- 6) पेढी के विसर्जन के समय पक्की तलपट में दर्शाए प्रोविडन्ड फंड की बाकी का निकाल किस खाते करेंगे?
 (A) वसूली खाते जमा पक्ष
 (B) वसूली खाते उधार पक्ष
 (C) पूँजी खाते जमा पक्ष
 (D) रोकड़ खाते उधार पक्ष
- 7) साझेदारी पेढी के विसर्जन के समय सम्पत्तियों की उपज में से सर्वप्रथम कौन सा भुगतान किया जाता है?
 (A) विसर्जन खर्च
 (B) साझेदार की पत्नी की लोन
 (C) त्राहित पक्ष का दायित्व
 (D) साझेदार की लोन
- 8) कम्पनी को शेयर के अभिदान के लिए किसकी सम्मति लेनी पड़ती है?
 (A) केन्द्र सरकार
 (B) सेबी (SEBI)
 (C) राज्य सरकार
 (D) रिज़र्व बैंक
- 9) कम्पनी कानून 2013 के अनुसार जो कम्पनी इन्फ्रास्ट्रक्चर प्रोजेक्ट में काम करती हो वह 10 वर्ष से अधिक अवधि के डिबेन्चर निर्गमित कर सकेगी, परन्तु अधिक से अधिक वर्ष तक के डिबेन्चर निर्गमित कर सकेगी।
 (A) 20
 (B) 30
 (C) 40
 (D) 50
- 10) डिबेन्चर कितने प्रतिशत बट्टा से निर्गमित कर सकते हैं?
 (A) 10%
 (B) 5%
 (C) 20%
 (D) बोर्ड ऑफ डायरेक्टर्स द्वारा तय की गई दर से

- 11) एक कम्पनी के चालू वर्ष के खर्च ₹ 6,00,000 हैं जिसमें गत वर्ष की तुलना में 20% वृद्धि हुई है तो गत वर्ष का खर्च कितना होगा?
 (A) ₹ 1,20,000 (B) ₹ 5,00,000
 (C) ₹ 7,20,000 (D) उपरोक्त में से कोई नहीं
- 12) निम्नलिखित में से किन गुणोत्तरों का समावेश परम्परागत वर्गीकरण में होता है?
 (A) मिश्र गुणोत्तरों का (B) तरलता के गुणोत्तरों का
 (C) लाभदायकता के गुणोत्तरों का (D) सम्पन्नता के गुणोत्तरों का
- 13) चालू सम्पत्तियों में से कौन सी सम्पत्ति घटाने पर प्रवाही सम्पत्तियाँ मिलती हैं?
 (A) स्टॉक (B) रोकड़ और बैंक शेष
 (C) देनदार (D) लेनदार हुण्डी
- 14) बैंक ओवरड्राफ्ट
- (A) चालू दायित्व है, परन्तु वित्तीय प्रवृत्ति गिनी जाती है।
 (B) चालू दायित्व है, परन्तु परिचालन प्रवृत्ति गिनी जाती है।
 (C) चालू दायित्व है, परन्तु विनियोग प्रवृत्ति गिनी जाती है।
 (D) रोकड़ प्रवाह पत्रक की प्रवृत्ति नहीं है।
- 15) चालू संपत्ति में वृद्धि और चालू दायित्व में कमी
- (A) दोनों जावक रोकड़ प्रवाह दर्शाता है।
 (B) दोनों आवक रोकड़ प्रवाह दर्शाता है।
 (C) क्रमशः जावक रोकड़ प्रवाह और आवक रोकड़ प्रवाह दर्शाता है।
 (D) क्रमशः आवक रोकड़ प्रवाह और जावक रोकड़ प्रवाह दर्शाता है।

विभाग - B

■ निम्नलिखित 16 से 30 प्रश्नों के उत्तर एक वाक्य में दीजिए। प्रत्येक प्रश्न के लिए 1 अंक है :

[15]

- 16) साझेदारी किसे कहते हैं?
 17) पूँजीकृत लाभ किसे कहते हैं?
 18) ख्याति पक्की तलपट में किस शीर्षक के अन्तर्गत दर्शायी जाती है?
 19) पुनः मूल्यांकन खाता को दूसरे किस नाम से पहचाना जाता है?
 20) पुनः मूल्यांकन खाता कब उधार किया जाता है?
 21) निवृत्ति या मृत्यु के समय उस साझेदार को उसके भाग की ख्याति किसके द्वारा दी जाती है?
 22) ऐच्छिक विसर्जन अर्थात् क्या?

- 23) पेढी के विसर्जन के समय विसर्जन खर्च किसे भुगतना होता है?
- 24) शेयर जप्ती अर्थात् क्या?
- 25) डिबेन्चर बट्टा अर्थात् क्या?
- 26) वित्तीय विश्लेषण किसे कहते हैं?
- 27) विक्रय माल की लागत किसे कहते हैं?
- 28) किन गुणोत्तरों द्वारा तरलता मापी जाती है?
- 29) परिचालन प्रवृत्तियाँ किन्हें कहते हैं?
- 30) रोकड़ प्रवाह पत्रक किसे कहते हैं?

विभाग - C

■ निम्नलिखित में से किन्हीं चार प्रश्नों के उत्तर लिखिए। प्रत्येक प्रश्न के लिए 3 अंक हैं :

[12]

- 31) ध्रुवा, दर्शी और प्रार्शी एक साझेदारी पेढी के साझेदार हैं। ता. 1-4-2016 को उनकी पूँजी क्रमशः ₹ 60,000, ₹ 40,000 और ₹ 50,000 थी। वर्ष के अन्त में लाभ का वितरण करने के बाद मालूम पड़ा कि साझेदार की पूँजी पर 6% की दर से ब्याज गिनना रह गया है। भूल-सुधार प्रविष्टि लिखिए।
- 32) हीर, स्वरा और जेनिल एक पेढी के साझेदार हैं। उनकी पूँजी का प्रमाण 4:2:3 है। हीर को लाभ में से कम-से-कम ₹ 35,000 मिलेंगे ही, ऐसी गारन्टी स्वरा और जेनिल ने दी है। पेढी को वर्ष में लाभ ₹ 90,000 हुआ है। साझेदारों के बीच लाभ का बँटवारा किस ढंग से होगा?
- 33) प्रेरणा, मुकेश और गौरव एक साझेदारी पेढी के साझेदार हैं। वे लाभ-हानि 3:2:1 के प्रमाण में बाँटते हैं। सभी साझेदारों ने भविष्य में लाभ-हानि वितरण का प्रमाण 5:3:2 करना निश्चित किया है। इस जानकारी पर से त्याग के प्रमाण की गणना कीजिए।
- 34) A, G और D साझेदारों के बीच लाभ-हानि का वितरण 3:2:1 के प्रमाण में होता है। निम्नलिखित बाकियों की प्रविष्टि कीजिए :
 - (i) सामान्य अनामत ₹ 18,000
 - (ii) लाभ-हानि खाता उधार बाकी ₹ 12,000
 - (iii) कारीगर अकस्मात् मुआवजा फंड ₹ 18,000
- 35) विसर्जन के समय पेढी की कुल सम्पत्तियाँ 4,00,000 है। जिसमें 40% चालू सम्पत्तियाँ हैं। जिसमें रोकड़ ₹ 20,000 का समावेश होता है। स्थिर सम्पत्तियों के 120% रकम मिली जबकि चालू सम्पत्तियों के 80% रकम मिली। गणना कर प्रविष्टि कीजिए।

- 36) अपूर्व लिमिटेड ने ता. 1-8-2020 के दिन ₹ 100 का एक ऐसे 9% के 8,000 डिबेन्चर मूल कीमत पर निर्गमित किए जो ता. 31-7-2022 के दिन प्रति डिबेन्चर ₹ 120 की कीमत से वापस करना है।

कम्पनी की बही में डिबेन्चर निर्गमित करते समय की और वापस करने के समय की आवश्यक प्रविष्टि लिखिए। (विवरण के बिना)

विभाग - D

- निम्नलिखित में से किन्हीं तीन प्रश्नों के उत्तर लिखिए। प्रत्येक प्रश्न के लिए 4 अंक हैं (जहाँ आवश्यक हो गणना कीजिए):

[12]

- 37) निम्नलिखित जानकारी पर से नीरव और हर्षित की साझेदारी पेढी की ख्याति की कीमत भारत औसत लाभ को पूँजीकृत करने की पद्धति अनुसार निश्चित कीजिए:

वर्ष	लाभ (₹)
2012-13	45,000
2013-14	50,000
2014-15	65,000
2015-16	75,000
2016-17	90,000

अतिरिक्त जानकारी (माहिती) :

- (1) धंधा की सम्पत्तियाँ : ₹ 6,00,000
 (2) धंधा का दायित्व : ₹ 1,70,000
 (3) धंधा का सामान्य/अपेक्षित मुआवजे की दर 10%
- 38) श्वेता और सीमा एक साझेदारी पेढी के 3:2 के प्रमाण में लाभ-हानि बाँटनेवाले साझेदार हैं। वे लाभ-हानि वितरण का प्रमाण बदलकर 1:1 करना चाहते हैं। इसलिए ख्याति का मूल्यांकन करना निश्चित किया। साझेदारी करार के अनुसार ख्याति की रकम अंतिम 4 वर्ष के औसत लाभ की 5 वर्ष की खरीदी के आधार पर निश्चित करनी है।

वर्ष	लाभ (₹)
2013-14	60,000
2014-15	80,000
2015-16	20,000
2016-17	30,000

- 39) अक्षय कम्पनी लिमिटेड का ता. 31-3-2020 और ता. 31-3-2021 के रोज पूरे होते वर्ष का संक्षिप्त लाभ-हानि पत्रक निम्नानुसार है। इसके आधार पर तुलनात्मक लाभ-हानि पत्रक बनाइए:

विवरण	टि. नं.	31-3-2021 (₹)	31-3-2020 (₹)
बिक्री से उपज		33,00,000	22,00,000
अन्य आवक		2,25,000	1,50,000
खर्च		23,76,000	15,40,000
आयकर की दर 30%			

- 40) (i) ऐरोमा कम्पनी लिमिटेड की नीचे दी गई जानकारी पर से स्टॉक टर्नओवर की गणना कीजिए :

विवरण	(₹) रकम
बिक्री	30,00,000
अंतिम स्टॉक	2,50,000
प्रारंभिक स्टॉक	3,50,000
खरीदी	12,00,000
सकल लाभ दर	30%

- (ii) यश लिमिटेड की नीचे दी गई जानकारी पर से चालू गुणोत्तर की गणना कीजिए:

चालू सम्पत्तियाँ	₹ 1,50,000
कार्यशील पूँजी	₹ 60,000

- 41) अंजलि कम्पनी लिमिटेड की नीचे की जानकारी पर से परिचालन लाभ को प्रभावित करनेवाले व्यवहार और विनियोग प्रवृत्तियों में से उद्भव हुआ रोकड़ प्रवाह ज्ञात कीजिए :

विवरण	रकम (₹)
फर्नीचर की प्रारंभिक बाकी	12,00,000
फर्नीचर की अंतिम बाकी	18,00,000
फर्नीचर की घिसाई	2,00,000
फर्नीचर बिक्री	4,00,000
बेचे फर्नीचर की बही कीमत	3,20,000

विभाग - E

- निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं तीन प्रश्नों के उत्तर दीजिए। प्रत्येक प्रश्न के लिए 8 अंक हैं :

[24]

- 42) भरत और प्रकाश पूँजी के प्रमाण में लाभ-हानि बाँटने वाले साझेदार हैं। उनकी पेढ़ी की ता. 31-3-2019 के दिन की पक्की तलपट निम्नानुसार है :

पक्की तलपट

पूँजी-दायित्व	रकम (₹)	सम्पत्ति-लेना	रकम (₹)
पूँजी खाता :		मकान	90,000
भरत 50,000		फर्नीचर	17,500
प्रकाश 1,50,000	2,00,000	यंत्र	1,07,500
अनामत फंड	30,000	स्टॉक	17,500
लेनदार	40,000	देनदार	30,000
खर्च चुकाना बाकी	1,500	रोकड़ / बैंक	8,250
		आय मिलना बाकी	750
	2,71,500		2,71,500

उन्होंने तारीख 31-3-2019 के दिन किरन को लाभ में 1/5 भाग देने की शर्त से प्रवेश दिया :

- (1) किरन पूँजी पेटे ₹ 62,500 और अपने भाग की ख्याति पेटे ₹ 24,000 रोकड़ लाई। ख्याति की रकम में से 60% रकम पुराने साझेदार तुरन्त ही निकाल देंगे।
- (2) स्टॉक और यंत्र की बाजार कीमत क्रमशः ₹ 20,000 और ₹ 1,20,000 है।
- (3) देनदारों पर 10% डूबत ऋण अनामत और 2% बट्टा अनामत का प्रावधान कीजिए।
- (4) लेनदारों को ₹ 30,000 चुकाने पड़ेंगे।
- (5) मकान की कीमत में 15% और फर्नीचर की कीमत में 20% की वृद्धि कीजिए।
- (6) ₹ 460 मजदूरी के चुकाने बाकी हैं, जो बही में नहीं लिखा है। उपर्युक्त जानकारी पर से आवश्यक खाते तैयार करके नई पक्की तलपट तैयार कीजिए।

- 43) भावना, रिषिता और फाल्गुनी पूँजी के प्रमाण में लाभ-हानि बाँटने वाले साझेदार हैं। तारीख 31-3-2017 के दिन उनकी पेढ़ी की पक्की तलपट निम्नानुसार थी:

पक्की तलपट

पूँजी-दायित्व	रकम (₹)	सम्पत्ति-लेना	रकम (₹)
लेनदार	16,000	ख्याति	40,000
कारिगर मुआवजा		जमीन एवं मकान	2,00,000
अनामत	12,000	पेटन्ट	60,000
कारिगर लाभ भाग फंड	30,000	यंत्र	80,000
प्रोविडन्ट फंड	45,000	देनदार	35,000
पूँजी खाता :		- डूबत ऋण	
भावना 2,00,000		अनामत 5,000	30,000
रिषिता 1,20,000		स्टॉक	53,000
फाल्गुनी 80,000	4,00,000	बैंक	40,000
	5,03,000		5,03,000

उपर्युक्त तारीख को फाल्गुनी पेढ़ी से निवृत्त होती है। साझेदारों ने ऐसा निश्चित किया कि :

- (1) भावना और रिषिता का नया लाभ-हानि का प्रमाण 2 : 3 रहेगा।
- (2) ख्याति का मूल्यांकन ₹ 80,000 से करना है।
- (3) पेटन्ट के ₹ 60,000 चालू वर्ष में चुकाए हैं, जो कुल 4 वर्ष के लिए हैं।
- (4) यंत्रों पर 10% घिसाई अपलिखित करनी है।
- (5) देनदारों में से ₹ 3,000 डूबत ऋण के अपलिखित करने हैं।
- (6) फाल्गुनी को ₹ 20,000 चुका देना है।
- (7) स्टॉक की बाजार कीमत ₹ 54,000 है।
- (8) नई पेढ़ी की कुल पूँजी, पुरानी पेढ़ी की कुल पूँजी जितनी ही रखनी है। यह पूँजी भावना और रिषिता नए लाभ-हानि के अनुपात में रखेंगे। आवश्यक समायोजन बैंक खाता द्वारा तैयार कीजिए।
 - (i) पुनः मूल्यांकन खाता
 - (ii) साझेदारों का पूँजी खाता
 - (iii) बैंक खाता
 - (iv) फाल्गुनी की निवृत्ति के बाद की पक्की तलपट तैयार कीजिए।

- 44) मयंक, मिनेष और वैशाली एक पेढी के साझेदार हैं वे लाभ-हानि क्रमशः 50%, 30% और 20% के प्रमाण में बाँटते हैं। तारीख 31-3-2017 के दिन उनकी पेढी की पक्की तलपट निम्नानुसार थी :

पक्की तलपट

पूँजी-दायित्व	रकम (₹)	सम्पत्ति-लेना	रकम (₹)
पूँजी खाता :		ख्याति	50,000
मयंक 60,000		स्थायी सम्पत्तियाँ	1,00,000
मिनेष 50,000		विनियोग	60,000
वैशाली 80,000	1,90,000	देनदार 70,000	
विनियोग कमी-वृद्धि		-डूबत ऋण	
फंड	20,000	अना. 6,000	64,000
कारिगर मुआवजा		स्टॉक	20,000
अनामत	30,000	रोकड़	16,000
लेनदार	40,000	लाभ-हानि खाता	30,000
प्रोविडन्ट फंड	60,000		
	3,40,000		3,40,000

तारीख 1-4-2017 को मयंक निम्नलिखित शर्तों पर निवृत्त होता है :

- (1) कारिगर मुआवजा का दावा ₹ 20,000 स्वीकार किया गया है।
 - (2) विनियोगों की बाजार कीमत ₹ 45,000 जो बही में लाना है।
 - (3) देनदारों पर ₹ 2,000 डूबत ऋण अपलिखित कीजिए और 5% डूबत ऋण अनामत रखना है।
 - (4) स्थायी सम्पत्तियों की कीमत 20% बढ़ानी है।
 - (5) बही में दर्शायी गई स्टॉक की कीमत उसकी लागत कीमत की अपेक्षा ₹ 600 अधिक आंकी गई है, जिसे लागत कीमत पर रखना है।
 - (6) पेढी की ख्याति का मूल्य ₹ 1,00,000 गिनना।
 - (7) मयंक को ₹ 10,000 रोकड़ में चुकाना है।
 - (8) मिनेष और वैशाली के नए लाभ-हानि का प्रमाण 1 : 4 रखना है।
- पुनः मूल्यांकन खाता, साझेदारों का पूँजी खाता और मयंक की निवृत्ति के बाद की पक्की तलपट तैयार कीजिए।

- 45) अहमदाबाद की अमर लिमिटेड ने ₹ 10 के एक ऐसे 18,00,000 इक्विटी शेयर निर्गमित किए थे। कम्पनी को 20,00,000 शेयर के लिए आवेदनपत्र मिले। बोर्ड ऑफ डायरेक्टर्स की मीटिंग में शेयर स्वीकृत किए गए थे।

अतिरिक्त शेयर के लिए आए आवेदन अस्वीकृत किए गए और उसकी रकम आवेदकों को वापस की गई। शेयर की रकम निम्नानुसार मँगाई गई थी :

आवेदन के समय प्रति शेयर	₹ 3
आबंटन के समय प्रति शेयर	₹ 2.50
प्रथम माँग के समय प्रति शेयर	₹ 2
अंतिम माँग के समय प्रति शेयर	₹ 2.50

अमन जिसके 1,600 शेयर स्वीकृत किए गए हैं, वह प्रथम और अंतिम माँग की रकम नहीं भर सका जबकि अभय जिसके 1,400 शेयर स्वीकृत किए गए हैं, अंतिम माँग की रकम नहीं भर सका।

इसके अलावा बाकी के शेयरधारकों के पास से समय पर सभी रकम प्राप्त हो गई। उपर्युक्त व्यवहारों के लिए आवश्यक प्रविष्टि कम्पनी की बही में लिखिए।

- 46) विजय टेक्सटाइल्स लिमिटेड ने ₹ 10 के एक ऐसे 12,00,000 इक्विटी शेयर निर्गमित किए जिन पर निम्नानुसार रकम चुकानी थी :

आवेदन के समय प्रति शेयर	₹ 4
आबंटन के समय प्रति शेयर	₹ 4 और
अंतिम माँग के समय प्रति शेयर	₹ 2

कम्पनी को आम जनता में से 15,50,000 इक्विटी शेयरों के लिए आवेदनपत्र मिले। अतिरिक्त प्राप्त आवेदन अस्वीकार करके उन पर आवेदन के समय प्राप्त रकम आवेदकों को वापस की गई।

आशा जिसके 8,000 शेयर स्वीकृत किए गए थे उसने आबंटन और अंतिम माँग की रकम नहीं चुकाई थी।

लीना जिसके 2,000 शेयर स्वीकृत किए गए थे उसने अंतिम माँग की रकम नहीं चुकाई थी। कम्पनी ने आशा और लीना के शेयर जप्त किए और जप्त किए सभी शेयर प्रति शेयर ₹ 7.50 की दर से संपूर्ण भरपाई हुए के रूप में पुनः निर्गमित किए। इन सभी शेयरों को विनोद ने खरीद लिया था।

उपर्युक्त व्यवहारों को लिखने के लिए कम्पनी की बही में आवश्यक प्रविष्टि लिखिए।

विभाग -F

- निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर दीजिए। प्रत्येक प्रश्न के लिए 11 अंक हैं :

[22]

- 47) शिव और केशव समान हिस्से में लाभ-हानि बाँटनेवाले एक पेढ़ी के साझेदार हैं। ता. 31-3-2017 के रोज की सकल तलपट और समायोजनाओं पर से पेढ़ी के वार्षिक हिसाब तैयार कीजिए :

**शिव और केशव की साझेदारी पेढी की
तारीख 31-03-2017 के दिन की सकल तलपट**

खातों के नाम	उधार (₹)	जमा (₹)
पूँजी-आहरण :		
शिव	10,000	1,00,000
केशव	20,000	1,20,000
प्रारंभिक स्टॉक	60,000	
खरीद और बिक्री	61,000	80,000
आवक माल गाड़ी भाड़ा	20,000	
तौलाई	1,000	
प्रोविडन्ट फंड और प्रोविडन्ट फंड में हिस्सा	1,000	4,000
डेड स्टॉक	22,000	
वेतन-मजदूरी	12,000	
शिव से लोन (ता. 1-7-2016)		20,000
महाजन लागो	2,000	
फैक्ट्री का मकान	1,00,000	
फैक्ट्री के मकान की घिसाई	10,000	
बीमा प्रीमियम	1,200	
पेशगी चुकाया बीमा प्रीमियम	600	
डेमरेज	200	
रोकड़ और बैंक	6,000	18,000
हुण्डियाँ	30,000	14,000
ग्राहक और व्यापारी	20,000	16,000
व्यवसाय कर	1,000	
अदत्त वेतन		1,400
डूबत ऋण और डूबत ऋण अनामत	1,400	6,000
	3,79,400	3,79,400

समायोजन :

- (1) अंतिम स्टॉक की कीमत ₹ 40,000 है, परन्तु उसकी बाजार कीमत 20% कम है।
- (2) ₹ 1,000 का माल मिला था परन्तु खरीद का बीजक खरीद बही में नहीं लिखा।
- (3) साझेदारों की पूँजी पर 10% और आहरण पर 5% ब्याज वसूल करना है।

- (4) डूबत ऋण अनामत ₹ 3,000 का प्रावधान कीजिए तथा देनदारों पर बट्टा अनामत 10% की दर से रखना है।
- (5) शिव ₹ 1,000 और केशव ₹ 2,000 का माल निजी उपयोग के लिए ले गए थे जिसका लेखा बही में उधार बिक्री के रूप में बिक्री बही में हो गया है।
- (6) साझेदारी करारपत्र के प्रावधान के अनुसार नुकसान हो तो भी पूँजी पर ब्याज चुकाना है।

48) ता. 31-3-2017 के दिन डिवाइन लिमिटेड की सकल तलपट निम्नलिखित है :

विवरण	उधार (₹)	जमा (₹)
माल सामग्री	1,10,000	
स्थायी सम्पत्ति-दृश्य	8,00,000	
5,000 इक्विटी शेयर प्रत्येक ₹ 100 के बिक्री		5,00,000
अन्य उपज		7,50,000
कर्मचारी लाभ के खर्च	1,30,000	20,000
दीर्घकालीन उधार रकम		3,50,000
वित्तीय लागत	17,500	
व्यापारी देना		1,00,000
व्यापारी लेना	40,000	
रोकड़ और बैंक सिलक	60,000	
घिसाई	22,500	
बेचे माल की लागत	4,00,000	
बिन चालू विनियोग	1,40,000	
	17,20,000	17,20,000

अतिरिक्त जानकारी :

करवेरा का प्रावधान ₹ 80,000 कीजिए। कम्पनी कानून 2013 के परिशिष्ट-III के अनुसार कम्पनी का वार्षिक हिसाब तैयार कीजिए।

Seat No.:

--	--	--	--	--	--	--	--

Sl. No. :

154(E)

(May, 2021)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 100

Instructions :

- 1) This question paper contains 6 sections and total 48 questions.
- 2) Answers should be written according to the instructions only.
- 3) Figures to the right side indicate full marks for the questions.
- 4) Use Pencil and sclaе wherever necessary.
- 5) Use of simple caclulator is permitted.
- 6) Start new section on a new page.

SECTION - A

■ Questions from 1 to 15 are objective type questions. Choose the correct answer from the options given and write. Each question carries 1 mark :

[15]

- 1) How many number of partners are there in partnership business according to the Rule 10 of the Companies (miscellaneous) Rules, 2014?
(A) 10 (B) 20
(C) 50 (D) 100
- 2) Super Profit means
(A) Capital employed — Expected Profit
(B) Expected Profit — Capital employed
(C) Average Profit — Expected Profit
(D) Expected Profit — Average Profit
- 3) At the time of the reconstruction of a partnership firm is prepared.
(A) Trading account (B) Revaluation account
(C) Realisation account (D) Profit-loss appropriation account
- 4) Old partner is also required to give his share in goodwill to other old partner, when
(A) his capital is less
(B) his new share in new profit-loss ratio is more than his old share

- (C) his new share in new profit-loss ratio is less than his old share
- (D) his new share in new profit-loss ratio is equal to old share
- 5) If partnership deed is silent, interest is payable at on unpaid amount payable to the retiring partner.
- (A) 10% p.a. (B) 12% p.a.
(C) zero (D) 6% p.a.
- 6) The Employee provident fund balance shown in the balance sheet at the time of dissolution is recorded on
- (A) Credit side of Realisation A/c
(B) Debit side of Realisation A/c
(C) Credit side of Capital A/c
(D) Debit side of Cash A/c
- 7) Which is the first payment made from the realisation of assets, at the time of the dissolution of a firm?
- (A) Dissolution Expense
(B) Loan of Partner's wife
(C) Liabilities towards third parties
(D) Partner's loan
- 8) For Public issue of shares company has to take a permission from whom?
- (A) Central government (B) SEBI
(C) State government (D) Reserve Bank
- 9) As per Companies Act, 2013, a company engaged in infrastructure projects can issue debentures for more than 10 years but not exceeding _____ years.
- (A) 20 (B) 30
(C) 40 (D) 50
- 10) At what rate debentures would be issued at discount?
- (A) 10% (B) 5%
(C) 20% (D) rates as decided by board of directors
- 11) The expenses of the current year of a company is ₹ 6,00,000 and if it is increased by 20% compared to the previous year, what would be the expenses of the previous year?
- (A) ₹ 1,20,000 (B) ₹ 5,00,000
(C) ₹ 7,20,000 (D) None of the above

- 12) Which of the following ratios are included in traditional classification?
 (A) Composite ratios (B) Liquidity ratios
 (C) Profitability ratios (D) Solvency ratios
- 13) To arrive at liquid assets which of the following is deducted from current assets?
 (A) Stock (B) Cash and Cash equivalent
 (C) Debtors (D) Bills receivables
- 14) Bank overdraft
 (A) is current liability but considered as financing activity.
 (B) is current liability but considered as operating activity.
 (C) is current liability but considered as investing activity.
 (D) is not activity of cash flow statement.
- 15) Increase in current assets and decrease in current liabilities –
 (A) both are cash outflows
 (B) both are cash inflows
 (C) are cash outflow and cash inflow respectively
 (D) are cash inflow and cash outflow respectively

SECTION - B

- Answer the following questions from 16 to 30 in one sentence each. Each question carries 1 mark :

[15]

- 16) What is partnership?
 17) What is capitalised profit?
 18) Under which head goodwill is shown in the balance-sheet?
 19) Which is the other name known for the revaluation account?
 20) When revaluation account is debited?
 21) Who gives the share in goodwill to the retiring or deceased partner?
 22) What is voluntary dissolution?
 23) Who has to bear dissolution expense at the time of dissolution of a firm?
 24) What is meant by share forfeiture?
 25) What is meant by debenture discount?
 26) What is financial analysis?
 27) What is the cost of goods sold?

- 28) By which ratios liquidity is measured?
 29) What is operating activities?
 30) What is cash flow statement?

SECTION - C

■ **Answer the following questions (Any Four). Each question carries 3 marks :**

[12]

- 31) Dhruva, Darshi and Prarshi are partners of a partnership. Their capital as on 1-4-2016 was ₹ 60,000, ₹ 40,000 and ₹ 50,000 respectively. After the distribution of the profit of the year, it was realized that charging of 6% interest on partner's capital accounts was missed out. Write the entry for the rectification of error.
- 32) Heer, Swara and Jainil are the partners of a partnership firm. Their capital proportion is 4 : 2 : 3. Swara and Jainil has given assurance to Heer that she will get minimum ₹ 35,000 from the profit. The profit of the year is ₹ 90,000. How would you distribute the profit among the partners?
- 33) Prerna, Mukesh and Gaurav are the partners of a partnership firm. They distribute profit-loss in the ratio of 3 : 2 : 1. All the partners have decided to change the profit and loss sharing ratio to 5 : 3 : 2 for future. From this information, calculate the sacrifice ratio.
- 34) Pass journal entries for the following transactions. The profit-loss sharing ratio between partners A, G and D is 3 : 2 : 1. Undertake the disposal of the following balances :
- (i) General reserve ₹ 18,000.
 - (ii) Debit balance of Profit and Loss A/c ₹ 12,000.
 - (iii) Workman accident compensation fund ₹ 18,000.
- 35) Pass Journal entries for the following transactions. (Show the calculation).
- At the time of dissolution total assets of the firm are of ₹ 4,00,000. Out of that 40% are current assets where cash is included of ₹ 20,000. 120% of fixed assets are realized. 80% are realised from current assets.
- 36) On 1-8-2020 Apurva Limited issued 8,000, 9% debentures of ₹ 100 each at par. These debentures are to be redeemed on

31-7-2022 at ₹ 120 per debenture.

Pass the necessary journal entries in the books of the company for the issue and redemption of debentures.

(Without narration)

SECTION - D

Give answer to the following questions showing calculations wherever necessary. Each question carries 4 marks (Any Three) :

[12]

37) From the following information of Nirav and Harshit's firm, determine the value of goodwill of partnership firm on the basis of capitalization of weighted average profit method:

Year	Profit (₹)
2012-13	45,000
2013-14	50,000
2014-15	65,000
2015-16	75,000
2016-17	90,000

Additional information :

- (i) Business assets – ₹ 6,00,000
(ii) Business liabilities – ₹ 1,70,000
(iii) Normal expected return of business is 10%

38) Sweta and Seema are partners of a firm sharing profit and loss in the ratio of 3 : 2. They want to change their profit-loss sharing ratio to 1 : 1. Therefore, they decided to make valuation of goodwill. As per partnership agreement, value of goodwill to be determined on the basis of 5 years' purchase of last 4 years' average profit.

Year	Profit (₹)
2013-14	60,000
2014-15	80,000
2015-16	20,000
2016-17	30,000

- 39) The abridged profit and loss statement ending on 31-3-2020 and 31-3-2021 of Akhsay Company Limited are given as follows. Prepare comparative statement of Profit and Loss :

Particulars	Note No.	31-3-2021 (₹)	31-3-2020 (₹)
Sales revenue		33,00,000	22,00,000
Other Income		2,25,000	1,50,000
Expenses		23,76,000	15,40,000
Income Tax rate 30%			

- 40) (i) Calculate stock turnover ratio, from the following information of Aroma Company Ltd. :

Particulars	Amount (₹)
Sales	30,00,000
Closing Stock	2,50,000
Opening stock	3,50,000
Purchases	12,00,000
Gross Profit rate	30%

- (ii) From the following information of 'Yash' Ltd., calculate current ratio.

Current assets ₹ 1,50,000

Working capital ₹ 60,000

- 41) From the following details of Anjali Company Ltd., determine transactions influencing operating profit and cash flow from investing activities:

Particulars	Amount (₹)
Opening balance of furniture	12,00,000
Closing balance of furniture	18,00,000
Depreciation of furniture	2,00,000
Sales of furniture	4,00,000
Book value of furniture sold	3,20,000

SECTION - E

- Following questions are essay type questions. Each question carries 8 marks (Any Three) : [24]

42) Bharat and Prakash are partners in a firm sharing profit and loss in the ratio of their capital.

Balance sheet of their firm as on 31-3-2019 was as under :

Balance Sheet

Particulars	Amount (₹)	Assets	Amount (₹)
Capital A/c:		Building	90,000
Bharat 50,000		Furniture	17,500
Prakash 1,50,000	2,00,000	Machinery	1,07,500
Reserve fund	30,000	Stock	17,500
Creditors	40,000	Debtors	30,000
Outstanding expenses	1,500	Cash at bank	8,250
		Accrued income	750
	2,71,500		2,71,500

They admitted Kiran as a new partner for 1/5th share of profit on 31-3-2019 on following terms :

- (i) Kiran brought ₹ 62,500 as capital and ₹ 24,000 as her share of goodwill in cash. 60% amount of goodwill is withdrawn by the old partners.
 - (2) Market value of stock and machinery is ₹ 20,000 and ₹ 1,20,000 respectively.
 - (3) Provision for bad-debt at 10% and 2% discount reserve on debtors is to be made.
 - (4) Creditors are to be paid ₹ 30,000.
 - (5) Value of building is to be increased by 15% and value of furniture is to be increased by 20%.
 - (6) Outstanding wages of ₹ 460 is not recorded in the books.
- From the above information prepare necessary accounts and new balance sheet of the firm.

- 43) Bhavana, Rishita and Falguni are partners in a firm sharing profit and loss in the ratio of their capitals. Balance sheet of the firm as on 31-3-2017 was as under :

Balance Sheet

Liabilities	Amount (₹)	Assets	Amount (₹)
Creditors	16,000	Goodwill	40,000
Workmen-compensation reserve	12,000	Land and Building	2,00,000
Employee's profit sharing fund	30,000	Patents	60,000
Provident fund	45,000	Machinery	80,000
Capital A/cs:		Debtors	35,000
Bhavana	2,00,000	-Bad debt reserve	5,000
Rishita	1,20,000	Stock	53,000
Falguni	80,000	Bank	40,000
	4,00,000		
	5,03,000		5,03,000

Falguni retires on the above date. Partners decided the following terms of retirement:

- (1) The new profit and loss sharing ratio of Bhavana and Rishita is to be kept at 2 : 3.
- (2) Goodwill of the firm is to be valued at ₹ 80,000.
- (3) Paid ₹ 60,000 for patents during current year which is for total 4 years.
- (4) Machinery is to be depreciated by 10%.
- (5) Bad-debt on debtors is to be written off ₹ 3,000.
- (6) ₹ 20,000 is to be paid to Falguni.
- (7) Market value of stock is ₹ 54,000.
- (8) New firm's total capital will be equal to total capital of old firm. The entire capital of the new firm is to be kept in new profit and loss sharing ratio of Bhavana and Rishita. All necessary adjustments are to be made through bank.

Prepare :

- (i) Revaluation Account
- (ii) Capital Accounts of Partners
- (iii) Bank Account
- (iv) Balance sheet after retirement of Falguni.

44) Mayank, Minesh and Vaishali are the partners of the firm sharing profit and loss in the ratio of 50%, 30% and 20% respectively. The balance sheet of the firm as on 31-3-2017 was as under :

Balance Sheet

Liabilities		Amount (₹)	Assets		Amount (₹)
Capital A/c			Goodwill		50,000
Mayank	60,000		Fixed assets		1,00,000
Minesh	50,000		Investments		60,000
Vaishali	80,000	1,90,000	Debtors	70,000	
Investment fluctuation fund		20,000	-Bad debt reserve	6,000	64,000
Workmen compensation reserve		30,000	Stock		20,000
Creditors		40,000	Cash		16,000
Provident fund		60,000	Profit-loss A/c		30,000
		3,40,000			3,40,000

Mayank retires on 1-4-2017 on the following terms :

- (i) The claim of workmen compensation is accepted at ₹ 20,000.
- (ii) The market value of investment is ₹ 45,000.
- (iii) Bad-debts on debtors ₹ 2,000 is to be written off and the provision for doubtful debts is to be kept at 5%.
- (iv) Fixed assets to be appreciated by 20%.
- (v) The book value of stock is over valued by ₹ 600 compared to its cost. The cost of stock is to be recorded.
- (vi) The value of goodwill of the firm is ₹ 1,00,000.
- (vii) Mayank is to be paid ₹ 10,000 in cash.

(viii) The new profit and loss sharing ratio of Minesh and Vaishali is 1 : 4.

Prepare revaluation A/c, Capital A/c of partners and the balance sheet after the retirement of Mayank.

- 45) Amar Limited of Ahmedabad issued 18,00,000 equity shares of ₹ 10 each. The company received applications for 20,00,000 shares. Shares were allotted at meeting of board of directors.

Excess applications of shares were rejected and the application money thereon was refunded to the applicants. Amount on shares was called up as under :

On application	₹ 3 per share
On allotment	₹ 2.50 per share
On first call	₹ 2 per share
On Final call	₹ 2.50 per share

Aman who was allotted 1,600 shares, could not pay first and final call money. Where, Abhay who was allotted 1,400 shares could not pay final call money. Except this, all the amounts due from all the shareholders were received on due dates.

Pass necessary journal entries relating to above transactions in the books of the company.

- 46) Vijay Textiles issued 12,00,000 equity shares of ₹ 10 each. On which amount was payable as under :

On application	₹ 4 per share
On allotment	₹ 4 per share
On Final call	₹ 2 per share

Company received application for 15,50,000 equity shares from public. Excess applications were rejected and amount paid on application there on was refunded.

Aasha, who was allotted 8,000 shares, had not paid allotment and final call amount.

Lina, who was allotted 2,000 shares had not paid amount on final call. Company forfeited shares of Aasha and Lina and all the forfeited shares were reissued at ₹ 7.50 per share as fully paid up. All these shares were purchased by Vinod.

Pass necessary journal entries in the books of company to record above transactions.

SECTION - F

■ Answer the following questions. Each question carries 11 marks. [22]

- 47) Shiv and Keshav are partners of a firm sharing profit-loss in the equal proportion. From the following trial balance as on dated 31-3-2017 and adjustments, prepare final accounts of the firm.

**Trial Balance of the Partnership firm of
Shiv and Keshav as on 31-03-2017**

Particulars	Debit (₹)	Credit (₹)
Capital and Drawings		
Shiv	10,000	1,00,000
Keshav	20,000	1,20,000
Opening Stock	60,000	
Purchase and Sales	61,000	80,000
Carriage inward	20,000	
Weighing machine-charges/Tolai	1,000	
Provident fund and contribution to Provident fund	1,000	4,000
Dead stock	22,000	
Salary-wages	12,000	
Loan of Shiv (from 1-7-2016)		20,000
Mahajan Lago	2,000	
Factory building	1,00,000	
Depreciation on factory building	10,000	
Insurance premium	1,200	
Prepaid insurance	600	
Demurrage	200	
Cash and bank	6,000	18,000
Bills	30,000	14,000
Customers and Traders	20,000	16,000
Professional tax	1,000	
Outstanding salary		1,400
Bad debts and bad debts reserve	1,400	6,000
Total	3,79,400	3,79,400

Adjustments :

- (1) The value of closing stock is ₹ 40,000 but market value is 20% less than book value.
- (2) Goods were received of ₹ 1,000 but invoice is not recorded in the purchase book.
- (3) 10% interest is payable on capital and 5% interest is chargeable on drawings.
- (4) Provide bad debts reserve of ₹ 3,000 and keep 10% discount reserve on debtors.
- (5) Shiv has withdrawn goods of ₹ 1,000 and Keshav has withdrawn goods of ₹ 2,000 for personal use recorded in sales book as credit sales.
- (6) As per partnership deed, interest on capital is payable, even if there is loss.

48) Following is the trial balance of Divine Ltd. as on 31-3-2017 :

Particulars	Debit(₹)	Credit (₹)
Inventories	1,10,000	
Fixed assets-tangible	8,00,000	
5,000 equity shares of ₹100 each		5,00,000
Sales		7,50,000
Other incomes		20,000
Employee benefit expenses	1,30,000	
Long-term borrowings		3,50,000
Finance costs	17,500	
Trade payable		1,00,000
Trade receivables	40,000	
Cash and bank balance	60,000	
Depreciation	22,500	
Cost of goods sold	4,00,000	
Non-current investment	1,40,000	
Total	17,20,000	17,20,000

Additional information :

Provision for tax ₹ 80,000. Prepare final accounts of the company as per schedule-III of Companies Act, 2013.

--	--	--	--	--	--	--	--

Sl. No. :

100001

205(G)

(May, 2021)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 100

સૂચનાઓ :

- 1) આ પ્રશ્નપત્રમાં કુલ A થી E પાંચ વિભાગ છે.
- 2) પ્રશ્નપત્રમાં 1 થી 48 પ્રશ્નો સળંગ છે.
- 3) આંતરિક વિકલ્પો આપેલ નથી.
- 4) પ્રશ્નની સામે લખેલ અંક ગુણ છે.
- 5) પ્રશ્નની સૂચના પ્રમાણે જ જવાબ લખવા.
- 6) નવો વિભાગ નવા પાના પર લખવો.

વિભાગ - A

- નીચે આપેલા 1 થી 15 હેતુલક્ષી પ્રશ્નો છે. આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી લખો. દરેક પ્રશ્નનો 1 ગુણ છે.

[15]

- 1) કાચું ભરતિયું કોણ તૈયાર કરે છે ?
(A) માલધણી (B) આડતિયો
(C) ગ્રાહક
- 2) માલધણી આડતિયાને માલની સાથે શું મોકલાવે છે ?
(A) વેચાણ આંકડો (B) કાચું ભરતિયું
(C) રસીદ
- 3) સામાન્ય આડતની ગણતરી કયા વેચાણ પર થાય છે ?
(A) રોકડ વેચાણ (B) ઉધાર વેચાણ
(C) કુલ વેચાણ
- 4) એકનોંધી પધ્ધતિમાં ઉધાર ખરીદી શોધવા કોનું ખાતું તૈયાર કરવામાં આવે છે ?
(A) લેણદારનું (B) દેવાદારનું
(C) લેણી હુંડીનું

- 5) એકનોંધી પધ્ધતિ એ દ્વિનોંધી પધ્ધતિનું કયું સ્વરૂપ છે ?
 (A) સંપૂર્ણ (B) અપૂર્ણ
 (C) એકપણ નહિ
- 6) ફેરિયા અને ચા ની લારીવાળા કઈ પધ્ધતિએ હિસાબો રાખે છે ?
 (A) દેશી નામા પધ્ધતિ (B) દ્વિનોંધી નામા પધ્ધતિ
 (C) એકનોંધી નામા પધ્ધતિ
- 7) ભાગીદારી કરારમાં સ્પષ્ટતા ન હોય તો ભાગીદારની લોન પર કેટલા ટકા વ્યાજ આપવું પડે ?
 (A) 6% (B) 9%
 (C) 12%
- 8) ભારતમાં કંપની ધારો કઈ સાલથી અમલમાં આવ્યો ?
 (A) 1970 (B) 1956
 (C) 1923
- 9) ભાગીદારી પેઢીમાં વધુમાં વધું કેટલા ભાગીદારો હોય છે ?
 (A) બે (B) દસ
 (C) વીસ
- 10) શેર પ્રીમિયમથી બહાર પાડવા એટલે
 (A) શેરની મૂળ કિંમત કરતાં વધું કિંમતે બહાર પાડવા
 (B) શેરની મૂળ કિંમત કરતાં ઓછી કિંમતે બહાર પાડવા
 (C) મૂળ કિંમતે બહાર પાડવા
- 11) નીચેનામાંથી ----- પ્રેફરન્સ શેરનો પ્રકાર નથી.
 (A) ઇક્વીટી (B) કન્વર્ટિબલ
 (C) ડિફર્ડ
- 12) શેર જપ્તીની રકમ કયા ખાતે લઈ જવામાં આવે છે ?
 (A) નફા-નુક્સાન ખાતે (B) સામાન્ય અનામત
 (C) મૂડી અનામત ખાતે

- 13) આવક-જાવક ખાતું કોના જેવું છે ?
 (A) રોકડખાતા જેવું (B) નફા-નુકસાનખાતા જેવું
 (C) ઉપજ-ખર્ચખાતા જેવું
- 14) સંજીવની ચેરીટેબલ હોસ્પિટલ એ કયા પ્રકારની સંસ્થા છે ?
 (A) વેપારી સંસ્થા (B) બિન વેપારી સંસ્થા
 (C) સરકારી સંસ્થા
- 15) બિન વેપારી સંસ્થાના હિસાબોમાં દાન (સખાવત) એ કયા પ્રકારની આવક છે ?
 (A) મહેસૂલી આવક (B) અન્ય આવક
 (C) મૂડી આવક

વિભાગ - B

- પ્રશ્નક્રમાંક 16 થી 30 અતિ ટૂંકા જવાબી પ્રશ્નો છે. જેના જવાબ એક વાક્યમાં લખો.
 દરેક પ્રશ્નનો 1 ગુણ છે.

[15]

- 16) આડતના પ્રકારો જણાવો.
- 17) લેણી હૂંડીનો વટાવ આડતમાલ ખાતાની કઈ બાજુ નોંધાય ?
- 18) આડતિયો માલધણીને કયું પત્રક મોકલે છે ?
- 19) એકનોંધી હિસાબી પદ્ધતિમાં આખરની મૂડી શોધવા કયું પત્રક તૈયાર કરવામાં આવે છે ?
- 20) એકનોંધી પદ્ધતિનાં સ્વરૂપો જણાવો.
- 21) એકનોંધી પદ્ધતિ સામાન્ય રીતે કોણ કોણ રાખે છે ?
- 22) ભાગીદારોનાં મૂડી ખાતાં રાખવાની પદ્ધતિઓ જણાવો.
- 23) ભાગીદારીમાં ઓછામાં ઓછા કેટલા ભાગીદારો હોય છે ?
- 24) ભારતમાં ભાગીદારી ધારો કઈ સાલથી અમલમાં આવ્યો ?
- 25) શેર પ્રીમિયમની કઈ બાકી હોય છે ?
- 26) શેરના પ્રકાર જણાવો.
- 27) શેર વટાવ એટલે શું ?

- 28) બિનવેપારી સંસ્થા પોતાના હિસાબી ચોપડે કયું ખાતું તૈયાર કરતી નથી ?
- 29) સામાન્ય અનામત શું છે ?
- 30) બિનવેપારી સંસ્થાઓની મુખ્ય આવક કઈ છે ?

વિભાગ - C

- પ્રશ્ન ક્રમાંક 31 થી 38 ટૂંકા જવાબી પ્રશ્નો છે, જેના માગ્યા મુજબ જવાબ આપવાના છે. આઠમાંથી ગમે તે છ ના જવાબ લખો. દરેક પ્રશ્નના 3 ગુણ છે. [18]

- 31) કાયું ભરતિયું અને વેચાણ આંકડો તફાવત જણાવો (ફક્ત ત્રણ મુદ્દા)
- 32) પ્રેફરન્સ શેરના પ્રકારો જણાવો.
- 33) વેપારી સંસ્થા અને બિનવેપારી સંસ્થા નો તફાવત ત્રણ મુદ્દામાં જણાવો.
- 34) એક પેઢીના ભાગીદારે પેઢીમાંથી દર મહિનાની શરૂઆતમાં ₹ 720 નો ઉપાડ કર્યો છે. જો ઉપાડ પર 5% વ્યાજ વસૂલ કરવાનું હોય તો ઉપાડ પર વ્યાજ ગણો.
- 35) સંચાલકીય હિસાબી પદ્ધતિનાં ત્રણ લક્ષણો જણાવો.
- 36) ફુગાવાલક્ષી હિસાબી પદ્ધતિના ફાયદા અને ગેરફાયદા જણાવો.
- 37) માનવ સંપત્તિના હિસાબો ફાયદા જણાવો.
- 38) કોમ્પ્યુટરના ભાગો અને C.P.U. ના ભાગો જણાવો.

વિભાગ - D

- પ્રશ્નક્રમાંક 39 થી 45 નિબંધ પ્રકારના પ્રશ્નો છે, જેના માગ્યા મુજબ જવાબ લખો. સાતમાંથી ગમે તે છ લખો. દરેક પ્રશ્નના 5 ગુણ છે. [30]

- 39) ચરોત્તરની ચંપાએ ગંગાપુરની ગંગાને ₹ 60,000 નો માલ આડતથી વેચવા મોકલ્યો. માલ-મોકલતાં રેલ્વેનૂર ₹ 3,500 અને મજૂરીના ₹ 200 ચૂકવ્યા. તરત જ ₹ 42,000 ની 3 માસની મુદતની હૂંડી આડતિયા પર લખી. જેનો સ્વીકાર થયો. આ હૂંડી તરત જ 10% ના દરે બેંકમાં વટાવી. આડતિયાને સામાન્ય આડત પર 5% આડત આપવાની છે. આડતિયાએ મજૂરી જકાતના ₹ 500 ભરી માલ છોડાવ્યો. આડતિયાએ ₹ 50,000 ની મૂળ કિંમતનો

માલ ₹ 60,000 માં રોકડેથી વેચ્યો. બાકીનો માલ ₹ 22,000 માં ઉધારે વેચ્યો.
માલધણીના ચોપડે આડતમાલ ખાતું તૈયાર કરો.

40) શ્રી મેલડી પ્રેસ પોતાના હિસાબો એકનોંધી પધ્ધતિએ રાખે છે. તમને નીચેની માહિતી આપવામાં આવે છે.

(1) તા. 1-1-2019 ના રોજની મૂડી ₹ 55,000

(2) તા. 31-12-2019 ના રોજની મૂડી ₹ 75,000

(3) વર્ષ દરમ્યાન લાવેલ વધારાની મૂડી ₹ 12,000

(4) વર્ષ દરમ્યાન કરેલ ઉપાડા

L.I.C. ₹ 3,200

આવકવેરો ₹ 2,800

ઘરખર્ચ ₹ 4,200

તા. 31-12-2019 ના રોજનો નફો શોધો.

41) મહેશે જયેશ પર દરેક ₹ 500 ની કિંમતની 100 સાયકલો આડતથી વેચવા મોકલી. માલ મોકલતાં માલધણીએ નૂર અને મંજૂરીના ₹ 2,000 ચૂકવ્યા. જયેશે માલ છોડાવવા અંગેના ₹ 1,500 ચૂકવ્યા. તા. 31-12-2015 ના રોજ મહેશનું હિસાબી વર્ષ પુરૂ થયું તેણે 80 સાયકલો ₹ 620 ના ભાવે વેચી હતી. આ અંગે સેલ્સમેનનો પગાર તેમજ જાહેરાત ખર્ચના ₹ 2,600 ચૂકવ્યા. આખર સ્ટોકની ગણતરી કરો.

42) 1 જાન્યુઆરી 2015 ના રોજ જ્યોતિ લિમિટેડે ₹ 100 નો એક એવા 1,000 ઈક્વિટી શેર બહાર પાડ્યા. નાણાં નીચે મુજબ ભરવાના હતાં -

— અરજી સાથે ₹ 20

— મંજૂરી સાથે ₹ 25

— પ્રથમ હપ્તા સાથે ₹ 30

— બીજા હપ્તા સાથે ₹ 25

કંપનીને 900 શેર માટે અરજીઓ મળી જે જમામ મંજૂર કરવામાં આવી પ્રથમ અને બીજા હપ્તાની રકમ સમયસર અને પૂરેપૂરી મળી ગઈ.

ઉપરના વ્યવહારો પરથી જ્યોતિ કંપનીના ચોપડે આમનોંધ લખો.

(બા. જે. જરૂરી નથી)

43) રવિ અને સૂર્ય એક પેઢીના ભાગીદારો છે. તા. 1-1-2016 ના રોજ તેમની મૂડી અનુક્રમે ₹ 60,000 અને ₹ 40,000 હતી. વર્ષ દરમ્યાન તેમનો ઉપાડ અનુક્રમે ₹ 10,000 અને ₹ 5,000 હતો.

ભાગીદારી કરારપત્ર મુજબ ભાગીદારોને મૂડી પર 5% વ્યાજ આપવું અને ઉપાર પર 10% વ્યાજ વસૂલ કરવું. રવિને સક્રિય વહીવટ બદલ ₹ 4,800 વાર્ષિક પગાર આપવો.

તા 31-12-2016 ના રોજ પૂરાથતા વર્ષનો નફો ₹ 18,300 હતો.

ઉપરની માહિતી પરથી નફા-નુકસાન ફાળવણી ખાતું અને ભાગીદારોનાં મૂડી ખાતાં તૈયાર કરો.

44) બિનવેપારી સંસ્થાનો અર્થ આપી ઉદાહરણો જણાવો તેમજ તેના ચાર લક્ષણો જણાવો.

45) 10,000 લિટર રસાયણ લિટરના 0.80 પૈસાના ભાવે આડતથી વેચવા મોકલ્યું. માલ મોકલતાં ₹ 400 ખર્ચ થયો. રસ્તામાં બાષ્પીભવનથી 400 લિટર રસાયણ ઊડી ગયું.

આડતિયા એ 7,200 લિટર રસાયણ ₹ 2 ના ભાવે વેચ્યું.

આખર સ્ટોકની ગણતરી કરો.

વિભાગ - E

■ પ્રશ્નક્રમાંક 46 થી 48 વિસ્તૃત પ્રકારના પ્રશ્નો છે. ત્રણમાંથી ગમે તે બે લખો.

દરેક પ્રશ્નના 11 ગુણ છે.

[22]

46) શ્રી ઉપેન્દ્ર ત્રિવેદી પોતાના હિસાબો એકનોંધી પદ્ધતિએ રાખે છે. નીચેની વિગતો પરથી ઉધાર ખરીદી અને ઉધાર વેચાણ શોધો.

વિગત	તા. 01-04-2004 ₹	તા. 31-03-2005 ₹
દેવી હૂંડી	840	1,540
લેણી હૂંડી	420	1,120
લેણદારો	6,720	4,120
દેવાદારો	12,600	12,000
સ્ટોક	5,600	8,700

વધારાની માહિતી :

લેણી હુંડીના રોકડા મળ્યા	₹ 2,120
દેવી હુંડીના રોકડા ચૂકવ્યા	₹ 2,540
દેવાદારો પાસેથી રોકડા મળ્યા	₹ 62,000
લેણદારોને રોકડા ચૂકવ્યા	₹ 54,600
વેચાણ માલ પરત	₹ 800
ખરીદ માલ પરત	₹ 600
વટાવ મળ્યો	₹ 500
વટાવ આપ્યો	₹ 800
ઘાલખાધ	₹ 700

47) (A) સીતા, ગીતા અને મીતા એક પેઢીના ભાગીદારો છે. તેઓ 5 : 3 : 2 ના પ્રમાણમાં નફો-નુકસાન વહેંચે છે. વર્ષના અંતે પેઢીનો નફો ₹ 1,00,000 થયો હોય તો દરેક ભાગીદારના ભાગે કેટલો નફો આવે ?

(B) માંકડ અને મચ્છર એક પેઢીના ભાગીદારો છે. માંકડ દર મહિનાની પહેલી તારીખે ₹ 400 નો ઉપાડ કરે છે. જ્યારે મચ્છર દર મહિનાની છેલ્લી તારીખે ₹ 400 નો ઉપાડ કરે છે. 12% લેખે બંનેના વ્યાજનો તફાવત શોધો.

(C) ભાગીદારીનાં ચાર લક્ષણો જણાવો.

48) લાયોનેસ ક્લબનું તા. 31-3-2004 ના રોજ પૂરાંથતા વર્ષનું આવક-જવક ખાતું નીચે મુજબ છે. તેના આધારે તા. 31-3-2004 ના રોજ પૂરાંથતા વર્ષનું ઉપજ-ખર્ચ ખાતું તૈયાર કરો.

ઉધાર	આવક-જવક ખાતું		જમા
આવક	₹	જવક	₹
રોકડ સિલક	1,000	બેન્ક ઓવરડ્રાફ્ટ	500
લવાજમ		પગાર	4,800
2002-03	200	મનોરંજન કાર્યક્રમ ખર્ચ	2,000
2003-04	6,000	સ્ટેશનરી	1,500

2004-05	300	ઇલેક્ટ્રિક ફિટિંગ્સ	2,000
મનોરંજન કાર્યક્રમની		જામીનગીરીમાં રોકાણ	3,000
આવક	5,000	બિલિયર્ડ ટેબલ	4,000
પ્રવેશ ફી	2,000		
રોકાણો પર વ્યાજ	1,500	આખર રોકડ સિલક	300
જૂના ફર્નિચરનું વેચાણ (ચોપડા કિંમત ₹250)	100	આખર બેન્ક સિલક	1,000
સખાવત	3,000		
	19,100		19,100

હવાલા :

- (1) કલબનાં 250 સભ્યો દરેક વાર્ષિક ₹ 25 લવાજમના ચૂકવે છે.
- (2) પગાર ચૂકવવાનો બાકી ₹ 600.
- (3) રોકાણો પર મળવાનું બાકી વ્યાજ ₹ 200.
- (4) પ્રવેશ ફી 50% મૂડીકૃત કરવાની છે.

--	--	--	--	--	--	--	--

Sl. No. :

100001

207(G)

(May, 2021)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 100

સૂચનાઓ :

- 1) આ પ્રશ્નપત્રમાં કુલ 58 પ્રશ્નો છે.
- 2) પ્રશ્નોના જવાબ સૂચના મુજબ આપો.
- 3) પ્રશ્નોની સામે લખેલ અંક ગુણ દર્શાવે છે.
- 4) નવો વિભાગ નવા પાના પર લખો.

વિભાગ - A

- નીચે આપેલા 1 થી 15 બહુવિકલ્પ પ્રકારના પ્રશ્નો છે. દરેક પ્રશ્ન માટે આપેલા વિકલ્પ પૈકી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી લખો. દરેકનો 1 ગુણ છે.

[15]

- 1) આબકારી જકાત એ કયાં પ્રકારનો વેરો છે ?
(A) પ્રત્યેક્ષ વેરો
(B) પરોક્ષ વેરો
(C) જકાત વેરો
- 2) ઓડિટ દરમ્યાન ઉપસ્થિત થતા મુદ્દાની નોંધ રાખવા માટે ઓડિટર શું રાખે છે ?
(A) ઓડિટ અહેવાલ
(B) ઓડિટ કાર્યક્રમ
(C) ઓડિટર નોંધ પોથી
- 3) કર્મચારીઓના કાર્યનું વિભાજન કરવામાં આવે છે.
(A) આંતરિક અંકુશથી
(B) ચકાસણીથી
(C) વાઉચિંગથી

- 4) લોટરીની આવક એ કયા પ્રકારની આવક છે ?
- (A) મૂડીનફાની આવક
(B) ધંધા-વ્યવસાયની આવક
(C) આકસ્મિક આવક
- 5) નીચેનામાંથી કઈ પ્રક્રિયાને ઉત્પાદન ગણી શકાય ?
- (A) દુધમાંથી માવો બનાવવાની ક્રિયા
(B) કોટનવેસ્ટને શુદ્ધ કરવું
(C) ફાનસમાં દિવેટ નાંખવી
- 6) અમુક વ્યવહારની ઉદ્ભવથી માંડીને છેવટ સુધીની તપાસ એટલે
- (A) અંશતઃ ઓડિટ
(B) સંપૂર્ણ ઓડિટ
(C) ઉંડાણપૂર્વક ઓડિટ
- 7) આકારણી વર્ષનો સમયગાળો કેટલો હોય છે ?
- (A) 11 માસ
(B) 12 માસ
(C) 13 માસ
- 8) આંતર રાજ્ય વેપાર કે વાણિજ્યમાં ખાસ અગત્યતા ધરાવતો માલ એટલે
- (A) પ્રતિબંધિત માલ
(B) જાહેર કરેલો માલ
(C) માલ
- 9) પ્રાયોગિક તપાસમાં ઓડિટર કયાં પ્રકારના વ્યવહારોની પસંદગી કરે છે ?
- (A) ફક્ત ખરીદીના
(B) કસોટીરૂપ
(C) ફક્ત વેચાણના

- 10) એ કળા અને વિજ્ઞાન બન્ને છે.
- (A) ઓડિટિંગ
(B) અન્વેષણ
(C) મૂલ્યાંકન
- 11) ઓડિટર એ કંપનીનો કોણ છે ?
- (A) માલિક
(B) અધિકારી
(C) પ્રતિનિધિ
- 12) ઓડિટ અહેવાલ કોને સંબોધી લખાયેલો હોવો જોઈએ ?
- (A) માલિક
(B) શેર હોલ્ડરો
(C) ડિરેક્ટર
- 13) બધા જ વ્યવહારોની વિગતવાર તપાસ કરવામાં આવે છે ?
- (A) નિત્ય તપાસ
(B) પ્રાયોગિક તપાસ
(C) અણધારી તપાસ
- 14) આવકવેરો કોણ ઉઘરાવે છે ?
- (A) નગરપાલિકા
(B) રાજ્ય સરકાર
(C) કેન્દ્ર સરકાર
- 15) કંપની ઓડિટરની શૈક્ષણિક લાયકાત કેટલી હોવી જોઈએ ?
- (A) C.A.
(B) M.C.A.
(C) M.B.A.

વિભાગ - B

- નીચે આપેલા 16 થી 30 પ્રશ્નોના અતિ ટૂંકમાં જવાબ લખો. દરેક પ્રશ્નનો 1 ગુણ છે. [15]

- 16) ઓચિંતી તપાસ એટલે શું ?
- 17) વેચાણવેરો ક્યારથી ઉઘરાવવામાં આવે છે ?
- 18) 2019-20 માટે આકારણી વર્ષ જણાવો.
- 19) ઓડિટ પ્રોગ્રામ એટલે શું ?
- 20) આંતરિક અંકુશનું એક લક્ષણ જણાવો.
- 21) ઉત્પાદન ગણાતી એક પ્રક્રિયા જણાવો.
- 22) ઓડિટરના કામકાજનું એક કાગળ જણાવો.
- 23) ઓડિટરનો એક ગુણ જણાવો.
- 24) વેચાણવેરો કાયદા મુજબ “ખેડૂત” એટલે શું ?
- 25) ઓડિટ કોણ કરે છે ?
- 26) આવકવેરાનો કાયદો કઈ સાલથી અમલમાં આવ્યો ?
- 27) પ્રથમ ઓડિટરની નિમણૂંક કોણ કરે છે ?
- 28) પ્રાયોગિક તપાસ એટલે શું ?
- 29) વેચાણવેરા ધારા હેઠળ “ધંધા” શબ્દનો અર્થ સમજાવો.
- 30) ઓડિટરના અહેવાલનો અર્થ આપો.

વિભાગ - C

- નીચે આપેલા 31 થી 44 ટૂંકમાં જવાબ લખો. દરેક પ્રશ્નનો 2 ગુણ છે. (ગમેતે 12) [24]

- 31) વેચાણવેરા ધારા પ્રમાણે ‘વેચાણોનું ટર્ન ઓવર’ એટલે શું ?
- 32) ઓડિટીંગની વ્યાખ્યા આપો.

- 33) પાછલું વર્ષ એટલે શું ?
- 34) ઉત્પાદન ન ગણાતી બે પ્રક્રિયાઓ જણાવો.
- 35) ઓડિટ નોંધપોથીમાં સમાવેશ થતી બે વિગતો જણાવો.
- 36) નામા પદ્ધતિના બે ફાયદા જણાવો.
- 37) આકસ્મિક આવક એટલે શું ?
- 38) વેચાણવેરા ધારા હેઠળ જાહેર કરેલો માલ કોને કહેવાય ?
- 39) ઓડિટિંગની બે મર્યાદા જણાવો.
- 40) ઓડિટ કાર્યક્રમના બે ફાયદા જણાવો.
- 41) પગારની આવકના શિર્ષક હેઠળ સમાવાતી બે આવકો જણાવો.
- 42) ગુજરાત વેચાણવેરા સંદર્ભમાં “વેપારી” કોને કહેવાય ?
- 43) પડતર ઓડિટના બે ફાયદા જણાવો.
- 44) આંતરિક અંકુશ એટલે શું ?

વિભાગ - D

- નીચેના 45 અને 46 ટૂંકા પ્રશ્નોના માંગ્યા મુજબ જવાબ આપો. દરેક પ્રશ્નના 3 ગુણ છે. [6]
 - 45) કંપની ઓડિટરની ત્રણ ગેરલાયકાતો જણાવો.
 - 46) ઓડિટિંગના ત્રણ લક્ષણો લખો.
- નીચેના 47 થી 50 પ્રશ્નોના મુદ્દાસર જવાબ આપો. દરેકના 4 ગુણ (ગમે તે ત્રણ) [12]
 - 47) પડતર ઓડિટના હેતુઓ જણાવો.
 - 48) કેન્દ્રિય વેચાણવેરા હેઠળના ગુના જણાવો.
 - 49) ઓડિટ અહેવાલ તૈયાર કરતી વખતે ધ્યાનમાં રાખવાની બાબતો જણાવો.
 - 50) પ્રાયોગિક તપાસના બે ફાયદા - ગેરફાયદા જણાવો.

■ નીચેના 51 અને 52 પ્રશ્નના તફાવતલક્ષી જવાબ લખો. દરેકના 4 ગુણ છે. [8]

51) આંતરિક અંકુશ અને આંતરિક ઓડિટ વચ્ચેના તફાવતના ચાર - ચાર મુદ્દા લખો.

52) નામા પદ્ધતિ અને ઓડિટિંગ વચ્ચેના તફાવતના ચાર - ચાર મુદ્દા લખો.

■ નીચે આપેલા 53 થી 58 નિબંધલક્ષી પ્રશ્નોના જવાબ આપો. દરેકના 5 ગુણ (ગમે તે ચાર) [20]

53) આવકના શિર્ષકો સમજાવો.

54) કંપની ઓડિટરની પાંચ સત્તા સમજાવો.

55) આંતરિક અંકુશના સિદ્ધાંતો જણાવો.

56) ઓડિટ અહેવાલના લાભ જણાવો.

57) ગુજરાત વેચાણવેરા સંદર્ભમાં નીચેના શબ્દોની સમજૂતિ આપો. (ગમે તે બે)

(1) કમિશન એજન્ટ

(2) ઉત્પાદન

(3) વેચાણ કિંમત

58) જીજ્ઞેશ ભટ્ટ એક કંપનીમાં નોકરી કરે છે. નીચેની માહિતી પરથી ગ્રોસ આવકની ગણતરી કરો.

(1) વાર્ષિક પગાર રૂા. 1,80,000

(2) મોંઘવારી ભથ્થું પગારના 25%

(3) બોનસ એક માસનો પગાર

(4) માલિક દ્વારા પ્રોવિડન્ડ ફંડમાં ફાળો 15% લેખે આપવામાં આવે છે.

(5) જીવન વિમા પ્રિમીયમ રૂા. 8,000

(6) મનોરંજન ભથ્થું માસિક રૂા. 400

